Ազգ
Azg

17 ՀՈՒՆԻՍ 2004 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 111 (3033)

Մոհամմադ Խաթամին պահանջում է մերժել ՄԱԳԱՏԷ-ի զեկույցը

Իրանի Իսլամական Հանրապետության նախագահ Մոհամմադ Խաթամին երեկ շատ խիստ բառերով քննադատելով ատոմային էներգիայի խաղաղ օգտագործման վերահսկողության միջազգային կոմիտեի զեկույցը, պահանջեց մերժել այն: Խաթամին հայտարարեց, որ միջազգային կազմակերպության զեկույցը վիրավորում է իր երկրի արժանապատվությունը:

Կոմիտեի տեսուչների ստուգումների արդյունքում պատրաստված այդ զեկույցում թեեւ նախատեսված չեն Իրանի նկատմամբ պատժամիջոցներ, սակայն ճանաչվում է, որ Թեհրանն անհրաժեշտ չափով չի համագործակցում միջազգային տեսչական կազմակերպության հետ եւ նրա միջուկային ծրագրերը խաղաղ օգտագործման շրջանակներից անդին են անցնում:

Հայաստանի երրորդ նախագահի համար ձեւավորվում է լրատվամիջոցների բերանը փակելու գործելակերպ

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

Հայաստանի առաջին եւ գործող նախագահները լրատվամիջոցների, լրագրողների նկատմամբ (բացառությամբ նրանց, ովքեր երկրի ղեկավարի գովքն են արել) երբեք էլ բարյացակամ վերաբերմունք չեն ունեցել: Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը, օրինակ, 1994 թ. դեկտեմբերի 28-ին փակել տվեց (առաջին նախագահի կամակատարները ջարդուփշուր արեցին դաշնակցական ծագում ունեցող լրատվամիջոցների գրասենյակները, յուրացրին համակարգիչներ, արժեքավոր այլ իրեր) միանգամից 12 անուն լրատվամիջոց:

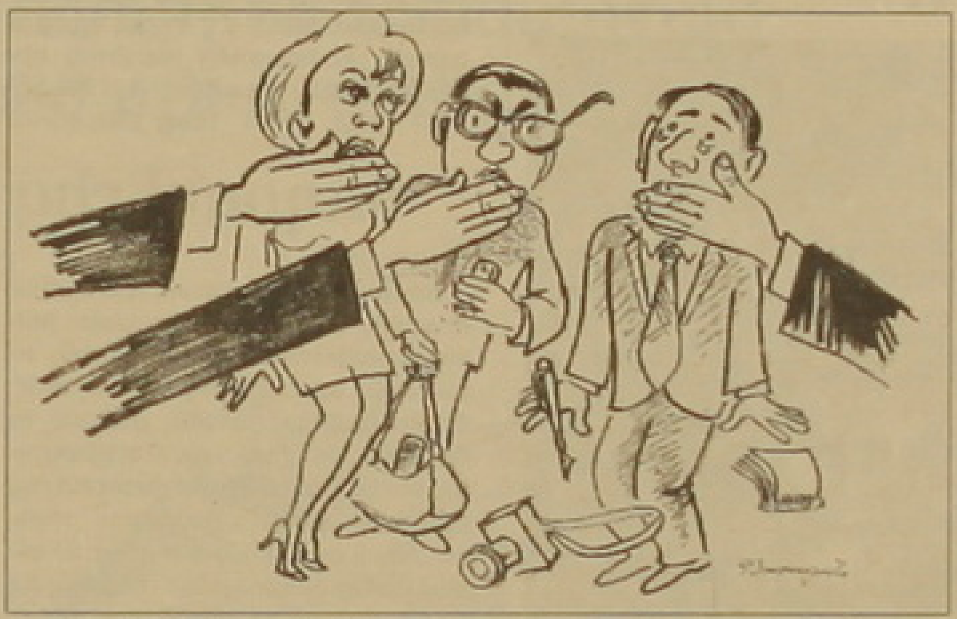

Գործող նախագահի օրոք եթերազրկվել է «Ա1+» հեռուստաընկերությունը: Ըստ էության, այնքան էլ տարբերություն չկա՝ փակվում է 12 անուն լրատվամիջոց, թե մեկ հեռուստաընկերություն: Տարբերություն չկա նաեւ՝ լրատվամիջոց փակելն արվում է բռնի եղանակով, թե՞ «խաղաքարտ» ձեւով: Տեր-Պետրոսյանի եւ Քոչարյանի համար կարեւոր նույնն է սկզբունքը՝ փակել նրանց բերանները, ովքեր իրենց մասին լավը չեն գրում, եւ կամ յուրային դարձնել դրանց, հատկապես հեռուստաընկերություններին:

Քոչարյանը Տեր-Պետրոսյանի նկատմամբ ունի լուրջ առավելություն. գործող նախագահի պաշտոնավարության ավարտին դեռ 4 տարի ժամանակ կա, եւ նա կարող է «բացը լրացնել»՝ անհրաժեշտության դեպքում խաղաքարտ ձեւով փակել տալ այլ լրատվամիջոցների բերաններ: Վերը նշվածը ոչ այնքան տեսակետ է կամ կանխատեսում, այլ միտումներից բխող մտահոգություն:

Տես էջ 2

Նախագահ Քոչարյանը մեկնում է Ղազախստան

Այսօր Ղազախստան է մեկնում Հայաստանի նախագահը՝ մասնակցելու Հավաքական անվտանգության պայմանագրի կազմակերպության (ՀԱՊԿ) խորհրդի հերթական նստաշրջանին: Մայրաքաղաք Աստանայում ՀԱՊԿ խորհրդի նստաշրջանին կնախորդեն կազմակերպության արտգործնախարարների, պաշտպանության նախարարների խորհուրդների եւ անվտանգության խորհուրդների քարտուղարների կոմիտեի նիստերը:

Քոչարյանը ներկա կգտնվի նաեւ «Եվրասիական ինտեգրացիա. ժամանակակից զարգացումների եւ գլոբալիզացիայի մարտահրավերների միտումները» միջազգային ֆորումի բացմանը, որտեղ նախատեսված է նաեւ Հայաստանի նախագահի ելույթը, հաղորդում է ՀՀ նախագահի մամլո գրասենյակը:

Փողոցներից մթերք մի՛ գնեք

Երեկ մամլո ասուլիս էր հրավիրել ՀՀ առողջապահության պետական հիգիենիկ հակահամաճարակային տեսչության պետի տեղակալ Մարինե Բասիլիսյանը: Օրվա թեման շուտ փչացող, պահպանման եւ իրացման հատուկ պայմաններ պահանջող սննդամթերքի բացօթյա վաճառքի արգելումն էր: Պարենամթերքը, այդ թվում արագ փչացողները (թարմ եւ աղխած ձկնեղեն, խեցգետին, միսամթերք, հրուշակեղեն եւ այլն) վաճառվում են արտաքին միջավայրի՝ փոշու, արեւի, տեղումների անմիջական ազդեցության ներքո, հաճախ էլ անմիջապես գետնից, մեքենաների բեռնախցերից, բաքերից, կեղտոտ պայուսակներից, կեղտոտ ձեռքերով... Նման պայմաններում չի բացառվում վաճառվող սննդամթերքի երկրորդային մանրէային աղտոտումը, եւ անխուսափելի են վաճառվող սննդամթերքի անվտանգության ցուցանիշների ու որակական հատկանիշների էական փոփոխությունները, բացատրում էր տկն Բասիլիսյանը: Նա նշեց նաեւ, որ վերը նշվածն են վկայում ՊՀՀ տեսչության տարածքային մարմինների ընտրանքային կարգով կատարած լաբորատոր մանրէաբանական հետազոտությունների արդյունքները՝ 314 հետազոտված լվացուկներից 133-ում (մոտ 42,5 տոկոս) եւ հյութի 61 նմուշներից

27-ում (մոտ 44,5 տոկոս) հայտնաբերվել են աղիքային մանրէներ, իսկ հյութի 11 նմուշում (մոտ 18 տոկոս) մանրէների ընդհանուր քանակը գերազանցել է սահմանված թույլատրելի սահմանը, խորովածի եւ քյաբաբի 9 նմուշից 4-ում (մոտ 44,5 տոկոս) հայտնաբերվել է ախտածին ստաֆիլակոկ, իսկ 6 նմուշում (մոտ 66,5 տոկոս) մանրէների ընդհանուր քանակը գերազանցել է սահմանված թույլատրելի նորմը: Տես էջ 2

Օսկանյանի հանդիպումները Կոնգրեսում

Աշխատանքային այցով ԱՄՆ-ում գտնվող ՀՀ ԱԳ նախարար Վ. Օսկանյանը հունիսի 15-ին հանդիպումներ ունեցավ ԱՄՆ օրենսդիր իշխանության ներկայացուցիչների հետ: ԱՄՆ Կոնգրեսում նախարար Օսկանյանը հանդիպել է Հայկական հարցերով հանձնաժողովի համանախագահներ Ֆրենկ Փալոնի և Ջո Նոլենբերգի, ինչպես նաև կոնգրեսականներ Սթիվ Ռոթմանի, Էնթընի Ուեյների, Քրիստոֆեր Սմիթի և Էդվարդ Մարքիի հետ, իսկ օրվա երկրորդ կեսին ԱՄՆ Սենատում՝ սենատորներ Փոլ Սարբեյնսի և Միչ Մքքանըլի հետ: Հանդիպումների ընթացքում քննարկվել են Հայաստանին տրամադրվող ամերիկյան կառավարական օժանդակության, «Հազարամյակի մարտահրավեր» ծրագրում ՀՀ մասնակցության, երկկողմ առեւտրատնտեսական հարաբերությունների զարգացմանն առնչվող հարցեր:

ՀԱԿԻՐՃ

Արա Աբրահամյանի նախաձեռնությամբ Սոչիում կհանդիպեն հայ եւ ադրբեջանցի երիտասարդները

ՍՈՉԻ, 16 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Սոչիում կայացած Ռուսաստանի մամուլի 9-րդ փառատոնի շրջանակներում ունեցած իր ելույթում Հայերի համաշխարհային կոնգրեսի նախագահ Արա Աբրահամյանը հայտարարել է, որ իր գլխավորած կազմակերպությունը ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի աջակցությամբ մտադիր է այս տարվա հոկտեմբեր-նոյեմբեր ամիսներին Սոչիում կազմակերպել հայ-ադրբեջանական երիտասարդական ֆորում: Վերջինիս մասնակիցները կքննարկեն, թե ինչն է իրենց խանգարում լավ հարեւաններ դառնալու համար:

Սահմանում սպանված հայը 22-ամյա վանաձորցի Սամվել Վշտունցն է

Հայաստանի պաշտպանության նախարարության մամլո քարտուղար Սեյրան Շահսուվարյանը «Ռեգնում» գործակալությանն ասել է, որ օրերս հայ-ադրբեջանական սահմանի Իջեւան-Ղազախ հատվածում տեղի ունեցած փոխհրաձգությունից սպանված հայը 22-ամյա լեյտենանտ, Վանաձորի բնակիչ Սամվել Վշտունցն է: Նախօրեին Հայաստանի պաշտպանության փոխնախարար Միքայել Հարությունյանն ասել էր, որ հայ-ադրբեջանական զինված բախումների հետեւանքով հայկական կողմից զոհվել է 1 սպա, մինչդեռ ադրբեջանական կողմի զոհերը շատ ավելի են:

Լեհ սահմանապահները բռնել են 13 հայերի

ԵՐԵՎԱՆ, 16 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԻՆՖՈ: Լեհ սահմանապահները բռնել են 13 հայերի, ովքեր փորձել են Կալինինգրադի մարզի տարածքից ապօրինաբար հատել Լեհաստանի սահմանը: Ինչպես հաղորդում են լեհական ԶԼՄ-ները, այս տարի դա Լեհաստանի սահմանն ապօրինաբար հատելու առաջին փորձն էր: Սահմանախախտներին սպասում էին երկու ավտոբուսներ, որոնցով նրանք պետք է ներթափանցեին Լեհաստանի խորքը: Ձերբակալվել է ընդամենը 17 սահմանախախտ: Լեհաստանի սահմանն ապօրինաբար հատելու փորձի համար սահմանախախտներին սպառնում է 6 ամսից մինչեւ 8 տարի ազատազրկում:

Խափանարարության հետեւանքով դադարեցվեց իրաքյան նավթի արտահանումը

Երեկ եւ նախորդ օրն Իրաքի հարավում՝ Բասրայի շրջանում գտնվող նավթախողովակների հանգուցակետերում կատարված պայթյունների հետեւանքով երեկ ժամանակավորապես դադարեցվեց իրաքյան նավթի արտահանումը դեպի Պարսից ծոցի ամենահյուսիս գտնվող տերմինալ: Մասնագետների հաշվումներով հիշյալ հանգուցակետերում վերանորոգումները տեւելու են շուրջ 7 օր: Անցյալ ամիս խափանարարները պայթեցրել էին Քիրքուքի մոտ գտնվող նավթամուղը, որ հյուսիսային ճանապարհով իրաքյան նավթը տեղափոխում էր Թուրքիա: Ապստամբների ծրագիրն ակնհայտ է՝ հաջորդական խափանարարությամբ քանդել Իրաքի նավթային ենթակառուցվածքը եւ թույլ չտալ ժամանակավոր կառավարությանը սեփական նավթով հատուցել դաշնակիցների զինվորական գործողությունների պատճառած վնասները:

Մյուս կողմից, երեկ նոր ահաբեկչություն տեղի ունեցավ Բաղդադից մոտ 110 կմ հյուսիս գտնվող Բալադ քաղաքում: Ամերիկյան զորակայանի վրա կատարված գործողության հետեւանքով սպանվեց ամերիկացի 2 զինվոր, վիրավորվեցին 21-ը:

«Կոնվերս բանկը» նոր մասնաճյուղեր կբացի Երեւանում եւ այլ քաղաքներում

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

«Կոնվերս բանկի» ստեղծման 10-ամյակի կապակցությամբ երեկ Ժուռնալիստների միությունում մամուլի ասուլիս էր հրավիրել բանկի գլխավոր տնօրեն **Սմբատ Նասիբյանը**: Նա հայտնեց, որ այդ առթիվ առաջիկայում Հանրապետության հրապարակում մեծ շոու ծրագիր կկազմակերպվի՝ լազերային տեխնիկայի կիրառմամբ: Կիրականացվեն նաեւ բարեգործական ծրագրեր դպրոցների համար, եւ կֆինանսավորվի մարզերից ներկայացված լավագույն տնտեսական ծրագիրը:

Բանկը ստեղծվեց 100 հազար դոլար կապիտալով: Այժմ այդ կապիտալն արդեն 4 մլրդ դրամ է: Բանկն, ըստ գլխավոր տնօրենի, իր ակտիվներով երկրորդն է Հայաստանում, իսկ շահութաբերությամբ՝ առաջինը: Այս տարվա առաջին 5 ամսվա ընթացքում շահույթը գերազանցել է 1 մլրդ դրամը: Տեխնոլոգիական մեծ ներդրումներ են կատարվել, ինչի շնորհիվ հաճախորդները հեռախոսազանգով կարող են բազում տեղեկություններ ստանալ բանկի մասին:

Տես էջ 2

Ընթացիկ

Արկադի Վարդանյանը միայնակ եռակի շատ մարդկանց էր հավաքում, քան այսօրվա միացյալ ընդդիմությունը

Ընդդիմության երեկվա հանրահավաքում բանախոսը խնդրում էր, որ «վերեւի հասցեում մի փոքր միջանցք բացեն». Արտաշես Գեղամյանն էր գալիս իր կողմնակիցներով: Միջանցք բացելու անհրաժեշտություն չեղավ, որովհետեւ հանրահավաքավորների շարքերն ակնհայտորեն նոսր էին: Երեկվա հանրահավաքն արտոնված էր, եղանակը՝ հով, այս ամառային տաքին հանրահավաքի համար աննախադեպ լավ եղանակ էր: Վերջին ամիսների հանրահավաքների մեջ երեկվանն ամենասակավաթիվն էր (աչքաչափով):

Մի քանի տարի առաջ Արկադի Վարդանյանը իր հանրահավաքներում միայնակ ավելի շատ մարդ էր հավաքում, քան այսօրվա Հայաստանի միացյալ ընդդիմությունը, որը համալրված է մոտ 10 կուսակցություններով:

«Հանրապետություն» կուսակցությունից Ալբերտ Բազեյանը գործող կոալիցիոն կառավարությանը որակեց անգործունակ, քանի որ վերջին մեկ տարում տեղի ունեցան սպանություններ: Նա խոսեց թանկացումների, սոցիալական բեւեռացման մասին, եւ այս չարիքների հիմքը համարեց «2003 թ. կեղծված ընտրությունները», այդ պատճառով «ընդդիմությունն ուզում է իշխանությունը վերադարձնել ժողովրդին»:

Եվրոպական արժեքներ դավանող Շավարշ Քոչարյանը խոսեց «կոմպլեմենտարիզմի» մասին եւ ժողովրդին բացատրեց, որ սա նշանակում է «խաղալ գերտերությունների հակասությունների վրա»: Նա ասաց, որ Հայաստանը ԼՂ հարցում հայտնվել է ճնշման տակ: Ղարաբաղի վերահսկողության տակ գտնվող շրջանները միայն ԼՂ-ն կարող է հետ տալ, Հայաստանը մեկուսացվում է: Քոչարյանն ասաց, որ եվրոմիության ամենաաղքատ երկիրը Բուլղարիան է (ի գիտություն եվրոպամետ եւ հաճախ Եվրոպա մեկնող ԵԽԽՎ-ում Հայաստանը ներկայացնող Քոչարյանին հիշեցնենք, որ Բուլղարիան եվրոմիության անդամ չէ-խմբ.), զուգահեռ անցկացրեց «Եվրոմիության անդամ Բուլղարիայի» եւ Հայաստանի միջեւ:

«Արդարություն» դաշինքից Վիկտոր Դալլաքյանը Ռոբերտ Քոչարյանի հեռացումը համարեց անխուսափելի, «նա խոչընդոտ է Հայաստանի զարգացման ճանապարհին եւ պետք է հեռանա»: Դալլաքյանի ասելով, հայ ժողովուրդը չի ներելու Քոչարյանին երեք հիմնական պատճառներով. որովհետեւ «նա ձեզանից խլել է Աստծո տված ընտրելու իրավունքը», ապրիլի 13-ի գիշերն իրականացրեց «Կոլցո» գործողությունը, եւ նրա վարած ներքին եւ արտաքին քաղաքականության հետեւանքով Հայաստանը կանգնած է անվտանգության լուրջ խնդիրների առաջ: Դալլաքյանը չնշեց, թե երբ պետք է հեռանա Քոչարյանը: Նա դարձյալ չասաց նաեւ իր ավանդական խոսքերը «ղարաբաղյան կլանի» ողնաշարը ջարդելու մասին:

Նախկին վարչապետ Արամ Զ. Սարգսյանը նշեց, որ այս իշխանությունները խաղի կանոններ չեն պահպանում, «մենք պայքարում ենք ստի, կեղծիքի, անօրինականության դեմ»: Հուզական իր ելույթում Սարգսյանն ասաց, որ «Քոչարյանը սպառված է, վերջացած է, ռեսուրս չունի»: Խոսեց նաեւ Գոռան Համազասպը

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

Կարմրուկը «մեծացել» է

Երեկ լրագրողների հետ հանդիպման ժամանակ «Իմունիզացիայի ազգային ծրագրի» ղեկավար, առողջապահության նախարարության հիվանդությունների վերահսկման եւ կանխարգելման կենտրոնի փոխտնօրեն Միրակ Սուքիասյանը տեղեկացրեց, որ 2004 թ. հանրապետությունում նկատվում է կարմրուկ հիվանդության որոշակի աճ, որն առավել զգալի աճում էր մինչեւ ապրիլ ամիսը: Կարմրուկը օդակաթիլային մանկական վարակ է, որի հարուցիչը կարմրուկի վիրուսն է, եւ որով հիվանդանում են հիմնականում մանկական հասակում: Սակայն որոշակի միտում է նկատվում, եւ կարմրուկը «մեծանում» է, քանի որ ավելի շատ հիվանդանում են մեծահասակները: 2004 թ. կարմրուկի համար պարբերականության տարի է: ՀՀ-ում վերջին կտրուկ բարձրացումը կարմրուկ հիվանդությամբ նկատվում է 1996 թ.՝ 2047 դեպք, 97-ին՝ 1890, 2002-ին՝ 49 դեպք, 2003 թ. 6 դեպք է գրանցվել: 2004 թ. մինչեւ ապրիլ ամիսը զգալի բարձրացել էր հիվանդությունը եւ գրանցվել է մոտ 300 դեպք՝ արագ վարակելով նրանց, ովքեր չեն պատվաստվել ու ժամանակին չեն հիվանդացել կարմրուկով: Ապրիլից սկսած նկատվել է նվազում, 2,5 ամսվա ընթացքում կազմել է նախորդի համեմատ 409 դեպք, որը կապված է ուսումնաուսակագույն ծառայողների ազդեցությամբ եւ մի շարք այլ գործոններով:

Այսօր, շնորհիվ ՄԱԿ-ի մանկական հիմնադրամի, որը ժամանակին տրամադրել էր կարմրուկի մոնովալենտ պատվաստանյութը, օգտագործվել է ռիսկի խմբերում պատվաստումներ կատարելու համար: 50 հազար պատվաստանյութ է տրամադրվել հանրապետության ողջ տարածքին: Այսօր հիվանդանոցում 10-35 տարեկան 17 կարմրուկով հիվանդ կա:

Մ. Մ.

Փողոցներից մթերք մի գնեք

Սկիզբը՝ էջ 1

Տեսչությունը բազմաթիվ բողոքներ ու ակտեր է ուղարկել տեղական ինքնակառավարման մարմիններին, որ բացօթյա առեւտրի տեղերի ապօրինի հատկացումներ չանեն, սակայն ոչ մի օգուտ: Սանիտարական օրենսդրության պահանջների խախտումներով սննդատեսակների բացօթյա պատրաստման եւ իրացման համար 60 տնտեսվարող սուբյեկտներ ենթարկվել են դրամական տույժի: 75 կրպակների գործունեության դադարեցման որոշումներ են եղել, իսկ 54 կրպակներում վաճառվող խոհարարական արտադրատեսակի եւ չմակնշված սննդամթերքի նկատմամբ՝ արգելման որոշում, 35 կրպակների վերաբերյալ գործերը ներկայացվել են դատական մարմիններին: Մաշտոցի պողոտայի շուկայի շրջակայքը մաքրվել է փողոցային առեւտրից, այլ վայրերում (հատկապես ԳՈՒՄ-ի տարածքում) ոստիկանության հետ աշխատանքները եւ ուսումնասիրությունները շարունակվում են: «Փողոցն իրական վտանգ է բնակչության առողջության համար, մի գնեք փողոցներից սննդամթերք, զովացուցիչ ըմպելիքներ, որոնք տանն են պատրաստվում: Ամռան այս շոգ օրերին կրկնակի օգտագործում են մեկ անգամվա համար նախատեսված բաժակներ, անհայտ ծագում ունեցող ներկերով ու ներկանյութերով պատրաստվում են զովացուցիչ ըմպելիքներ», ասում էր տկն Մարիետան: Ստուգումներ են կատարվել նաեւ մի շարք զովացուցիչ ըմպելիքներ արտադրողների մոտ եւ նրանցից 10-ի փաստաթղթերն ուղարկվել են ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարության լիցենզավորման հանձնաժողով՝ նրանց գործունեությունը դադարեցնելու առաջարկով: Մեզ տրամադրվեցին նրանց անունները՝ անհատ ձեռներեցներ Մարտիրոս Պինամյան, Վարդան Սահակյան, Լաուրա Գեւորգյան, Մարիամ Հակոբյան, ոչ ալկոհոլային ըմպելիքների ՍՊԸ-ներ «Ամոր-97», «Լեւոն Պողոսյան», «Իզոլդա եւ Սերգեյ», «Արդյուն», «Լեռնարտ» եւ «Երաշխիք» արտադրական կոոպերատիվ:

ՄԱՐԻՆԵ ՄԱՐԳԱՐՅԱՆ

Հայաստանի երրորդ նախագահի համար ձեւավորվում է լրատվամիջոցների բերանը փակելու գործելակերպ

Սկիզբը՝ էջ 1

Ապրիլի 5-ին տեղի ունեցած հանրահավաքի ժամանակ, ինչպես ընդունված է ասել, մի քանի «հաստավզեր» բռնություններ գործադրեցին մի շարք լրատվամիջոցների նկատմամբ՝ օրենքի պաշտպան ոստիկանների ներկայությամբ ջարդուփշուր անելով լրագրողների տեսախցիկները, ֆոտոխցիկները: Մենք չենք կարող պնդել, որ «հաստավզերը» կատարել են հենց նախագահականի պատվերը, որովհետեւ դրա համար չունենք ակնհայտ փաստեր: Բայց մյուս կողմից, այդ չարագործներին ընդամենը 180 դոլարով «պատժելը» լուրջ մտահոգությունների տեղիք է տալիս: Եթե իշխանություններն այս «հաստավզերի» հանդեպ բարյացակամ վերաբերմունք չունենային, ապա դժվար թե նրանք նման մեղմ պատիժ կրեին:

Ավելին, «Նոյյան տապանի» պնդմամբ՝ «ամբաստանյալների» կողմնակիցներն ընդգծված ագրեսիվ եւ ցինիկ պահվածք են դրսեւորել դատավարությունը լուսաբանող լրագրողների հանդեպ: Նրանք պաշարել էին դատարանի դահլիճի դուռը, արգելում էին լրագրողներին ու օպերատորներին մուտք գործել դահլիճ, զգուշացնում էին օրենքի պահապանների՝ ոստիկանների ներկայությամբ: Անշուշտ, Քոչարյանը չէ, որ թույլ է տվել նման լկտի վերաբերմունքը լրագրողների նկատմամբ, բայց հանրապետության նախագահն առնվազն թույլ է տվել, որ մենք՝ լրագրողներս, այսքան խոցելի ենք:

Ապրիլի 13-ի գիշերը ծեծվեցին լրագրողներ: Այդ օրերին տեղի ունեցող հանրահավաքները լուսաբանելու համար լրատվամիջոցները մեկի փոխարեն 5-6 լրագրողի էին ուղարկում, տիրապետողը վախի մթնոլորտն էր: Ցավոք, այսօր կարող ենք որոշ վերապահումներով արձանագրել, որ լրագրողի գործը Հայաստանում անվտանգ չէ: Նկատի ունենք հաշվեհարդարները, լրագրողների հասցեին հնչող սպառնալիքները: Բոլորովին էլ կարեւոր չէ, թե որ կողմից են հնչում սպառնալիքները: Ինչ տարբերություն՝ իշխանությունների անտարբերության հետեւանքով ընդդիմադիր լրագրողի՞ են ծեծում, թե՞ ընդդիմության առաջնորդներից մեկն է սպառնում հաշվեհարդարով՝ այս դեպքում իշխանամետ լրագրողի նկատմամբ: Եթե լրագրողի հանդեպ բռնարարք իրականացնողին պատժում են 180 դոլարով, ապա ինչո՞ւ չի կարելի վճարել 1.800 եւ սպանել:

Կարեւորը գումարի չափը չէ, այլ լրագրողական կազմակերպությունների անտարբեր վերաբերմունքը: Հայաստանում գործում են լրագրողների հինգ կազմակերպություններ, որոնք զերծ մնալով սեփական հավակնություններին, միասնաբար չդատապարտեցին լրագրողների հանդեպ իրականացված բռնարարքները: Նույնը վերաբերում է առանձին լրատվամիջոցներին, որոնք եթե անգամ դատապարտում էին բռնությունները, ապա անուղղակի կերպով հայտարարությունները ծառայեցնում էին իրենց քաղաքական օրակարգին: Գործում է հետեւյալ սկզբունքը՝ բռնության ենթարկված լրագրողը որ կողմից է՝ նախկի՞ն, թե՞ գործող իշխանությունների «ճամբարից»:

Հայաստանի երրորդ նախագահի համար ձեւավորվում է լրատվամիջոցների բերանը փակելու գործելակերպ:

«Կոնվերս բանկը» նոր մասնաճյուղեր կբացի Երեւանում եւ այլ քաղաքներում

Սկիզբը՝ էջ 1

Մատուցվող ծառայությունները նույնպես ավտոմատացված են: Հեռախոսով կարելի է նաեւ կատարել էլեկտրաէներգիայի, հեռախոսի, ջրի եւ այլ վճարումները: «Կոնվերս տրանսֆեր» համակարգով այս տարվա 5 ամիսներին արդեն 4 մլրդ դրամի փոխանցումներ են կատարվել: Բանկի ընդհանուր շրջանառությունը կազմել է 756 մլրդ դրամ: Հաճախորդների թիվը մոտենում է 10 հազարի: Ընդ որում, 650 մլն դոլար կազմող շրջանառությունից միայն 104 մլն դոլարն է իրականացվում Հայաստանում: Դա նշանակում է, որ բանկն ակտիվորեն գործում է նաեւ արտաքին շուկայում: Թողարկվել են 7 հազար VISA քարտեր: Այս քարտերով արտասահմանում Հայաստանի քաղաքացիները կանխիկացրել են 3,4 մլն դոլար, ինչը նրանց բարեկեցության ապացույց է:

Սմբատ Նասիբյանը տեղեկացրեց, որ առաջիկա մեկ ամսում բանկը մասնաճյուղեր կբացի Սեւանում, Հրազդանում, Չարենցավանում, Մեծամորում եւ Արմավիրում: Եվս 4 մասնաճյուղ կբացվի Երեւանում՝ Ավանում, Նոր Նորքում, Շենգավիթում եւ Կենտրոնում: Ակնկալվում է, որ կանխիկ վճարումների մասով շրջանառությունը կավելանա 2-3 անգամ:

«Կոնվերս բանկի» կողմից պարտատոմսերի թողարկման հարցին անդրադառնալով, գլխավոր տնօրենը հույս հայտնեց, որ սեփական ուժերով մինչեւ այս տարվա վերջ կթողարկեն 350 մլն դրամի պարտատոմսեր բարձր տոկոսներով: Ինչ վերաբերում է բերություններին, նա վկայակոչեց մոտ 1 մլն դոլարի վարկային կորուստների փաստն անցած 10 տարիների ընթացքում: Դա ակտիվների մոտ 0,1 տոկոսն է կազմում, ինչը թույլատրելի սահման է համարվում:

Առաջին մաքրման կայանը կկառուցվի կաշվի գործարանում

Ոչ միայն Հայաստանում, այլեւ ողջ Հարավային Կովկասում արդյունաբերական կեղտաջրերը մաքրող ոչ մի կայան չի գործում: Ադրբեջանի համար դա Հայաստանից բողոքելու լրացուցիչ առիթ է, թե արդյունաբերական կեղտաջրերն ու կոյուղաջրերը Դեբեդ-Քուռ-Արաքս «երթուղով» հասնում են Ադրբեջան: Բնապահպանական բնույթի սույն բողոքը, իհարկե, կարելի է վիճարկել, քանի որ Վրաստանի տարածքում եւս ջուրը աղտոտվում է, գուցե ավելի շատ, քան Հայաստանում: Թերեւս ողջ Անդրկովկասում առաջին մաքրման կայանը կկառուցվի Երեւանի կաշվի գործարանում: Մեր գործարարներին ոչ հասկանալի այս ձեռնարկը պարզ դրդապատճառ ունի. գործարանը մտադիր է արտադրանքն արտահանել եվրոպական երկրներ: Առանց ISO-ի ստանդարտների առկայության ոչ մի երկիր նրանից ապրանք չի գնի: Իսկ այդ ստանդարտներն առաջին հերթին պահանջում են մաքրման կայանի առկայություն:

Կ. Գ.

Ցուցահանդես-վաճառք փախստականների օրվա առթիվ

ՄԱԿ-ի փախստականների գծով գերագույն հանձնակատարի երեւանյան գրասենյակից ստացված մամլո հաղորդագրությունը տեղեկացնում է, որ փախստականների համաշխարհային օրվա առնչությամբ հունիսի 18-ին, ժամը 18-ին, Արտասահմանյան երկրների հետ մշակութային կապի ընկերությունում (Աբովյան 3) կազմակերպվելու է ցուցահանդես-վաճառք, որտեղ ներկայացվելու են փախստականների պատրաստած արվեստի գործեր՝ նկարներ, ձեռագործեր, փորագրություններ, ժանյակներ եւ այլն: Հասույթը հատկացվելու է հեղինակներին: Ցուցահանդես-վաճառքը լայն հասարակության առջեւ բաց է լինելու հունիսի 19-ից:

Հ. Օ.

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ԺԲ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010 Հանրապետութեան 47
Ֆաքս 374 1 562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ /հեռ 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ /հեռ 529221
Լրագրողների սենեակ /հեռ 581841
Համակարգչ. ծառայութիւն /հեռ 582483
Շուրջօրյա լրահավաք ծառայություն /հեռ 529353
Համակարգչային շարվածքը «Ազգ» թերթի

Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան խստիւ արգելւում են համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում

"AZG" Daily NEWSPAPER
Editor-in-chief
H.AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

Ընթացիկ

Արմենպրեսի մամուլի սրահի հյուրն այս անգամ Գեղարքունիքի մարզպետ Ստեփան Բարսեղյանն էր: Գյուղատնտեսական ամենամեծ հողատարածքներով այս մարզը տասնյակ հիմնախնդիրներ ունի: Այս մարզում է Սևանա լիճը, կից անտառներով ու հանգստի գոտիներով: Մարզպետը հատուկ ասուլիս էր հրավիրել հայտնելու մեծ ավետիսը՝ իրենց մարզին բյուջեի մնացորդային գումարներից 600 մլն դրամ է հատկացվել: Ինչպես հանրապետության մյուս մարզերը, Գեղարքունիքն էլ վաղուց միջհամայնքային ճանապարհների վերակառուցումների խիստ կարիք ունի: Գումարի 10 մլն-ը կտրամադրվի ծաշրջանում այսօր ճանապարհաշինությունը մեծ թափ է ստացել:

Տեղի իշխանությունները մտածում են ձկան վաճառքի շուկաներ գտնել դրսում, իրացնել նաև Ռուսաստանում: Լեհաստանից առաջարկ է եղել խեցգետին արտահանելու վերաբերյալ:

Չնայած ցրտահարություններին ու հեղեղներին՝ այս տարի գյուղատնտեսական արտադրանքի 5 տոկոս աճ է արձանագրվել այն դեպքում, երբ Գեղարքունիքի 85 հազար հա վարելահողերի ընդամենը 10 տոկոսն է ոռոգելի: Սպասվում է կարտոֆիլի բարձր բերք՝ 200-250 հզ. տոննա: Որպեսզի գյուղացին կարողանա իր արտադրանքը գտնի շուկա-

կառավարությունը հասցրել է նաև Սևանի ափին հողահատկացումների նոր կարգ սահմանել: Ըստ մարզպետի, նոր շինությունների թույլտվությունները կլինեն միայն ծովի մակերևույթից 1908 մ բարձրությունների վրա՝ ալեբախումների գոտուց հեռու: Մարզպետի հավաստմամբ, հենց այս ափին Ճամբարակից մինչև Գավառ ազատ տարածք չկա, բոլոր տարածքները վարձակալվել են: Արտերկրից առաջարկներ են եղել ոչ միայն տարածքներ վարձակալելու, այլև հյուրանոցներ կառուցելու ու տարաբնույթ ներդրումներ անելու վերաբերյալ: Քերոլայն Քոքսի անունն էլ նրանց շարքում է:

Գեղարքունիքի մարզպետարանը գոհ է կառավարության տրամադրած 600 մլն դրամից

դպրոցաշինությանը, 50 մլն՝ Գավառի, 15 մլն՝ Սևանի, և 15 մլն Վարդենիսի ճամփաների վերանորոգման համար: Կառավարությունը 150 մլն դրամ է տրամադրել նաև հեղեղումների հետևանքների վերացման ու փոխհատուցումների համար:

Սոցիալական չլուծված խնդիր է բժիշկ մասնագետների բացակայությունը Ճամբարակում, Սևանում և Վարդենիսում: Մարզպետը այս տարի խոստացել է կրթության նախարարության միջոցով անվճար ուսուցում ապահովել բժշկական ինստիտուտ ընդունված այն ուսանողների համար, ովքեր ուսումն ավարտելուց հետո կվերադառնան իրենց ծննդավայրը: Մարզպետարանը հատուկ ֆոնդ էլ ունի, որի օգնությամբ մտադիր է խրախուսել մարզ աշխատելու եկած ոչ տեղացի բժիշկ մասնագետներին: Նրանք կապահովվեն բնակարանով, հողամաս կտրամադրվի:

Մարզի արդյունաբերական գործարանների մեծ մասն այսօր չի աշխատում: Միայն կոնդենսատորների գործարանը 15-20 հազար աշխատող ուներ: Ոսկու հանքերում ժամանակին աշխատում էր 3500 վարդենիսցի, այսօր՝ ընդամենը 350: Խոպաններում աշխատանք որոնողները շատ են հատկապես Մարտունի և Գավառ քաղաքներում:

Աշխատատեղերի ավելացում ակնկալվում է արտերկրում կապեր ստեղծելու ճանապարհով: Առևտրատնտեսական, մշակութային հարաբերությունների հաստատման պայմանագրեր են կնքվել Կիրովի, Սարատովի, Սամարայի մարզերի, Կիպրոսի Լառնակա քաղաքի կառույցների հետ: Կիրովում, Սամարայում ու Սարատովում բնակարանաշինական ու ճանապարհաշինական աշխատանքներ կատարողների մեծ մասը մարտունեցիներ ու գավառցիներ են: Շատերը ընտանիքներով են գնում, ու նույնիսկ հասցրել են տեղի քաղաքացիներ դառնալ: Բայց հենց նույն Մարտունու տարա-

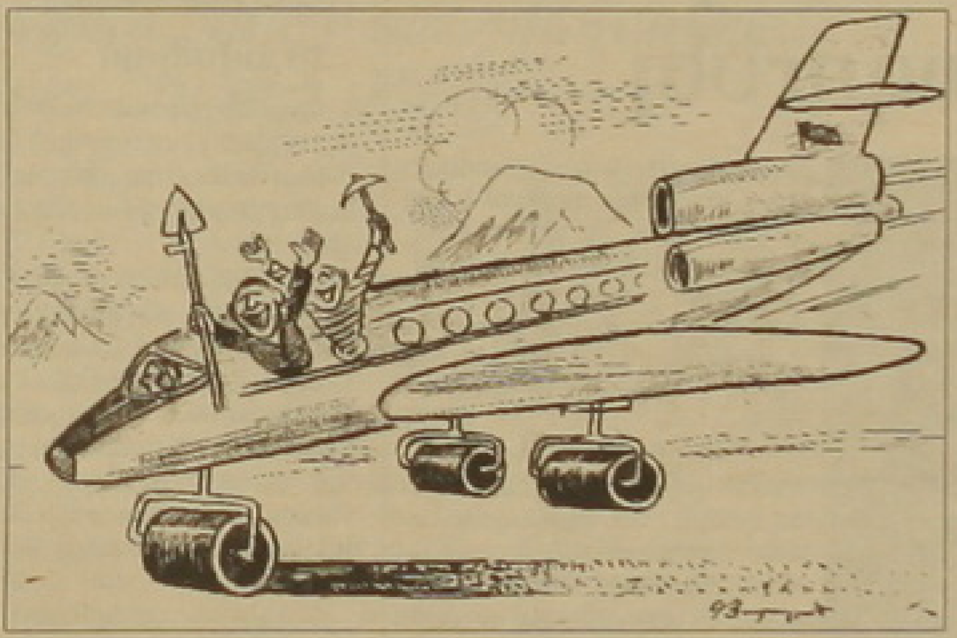

յական գներով իրացնել, մարզպետի նախաձեռնությամբ մաքսակետերում մարզն իր «տարածքներն ու ներկայացուցչությունն» է ունենալու:

Գեղարքունիքը կարտոֆիլի արտադրության ամենամեծ շրջանն է Հայաստանում: Եթե հնարավոր լինի կարտոֆիլի արտադրության ու վերամշակման ձեռնարկություններ ստեղծել մարզի ողջ տարածքով, գյուղացիների մի մեծ զանգված դարձյալ աշխատանք կունենա: Կլուծվի նաև ամենամեծ խնդիրը՝ կարտոֆիլի իրացումը:

Հիմնախնդիրների կենտրոնում, իհարկե, Սևանա լիճն է: Այս տարվա հունվարից Սևանի մակարդակի 63 սմ-ով բարձրացումը իսկական գլխացավանք է դարձել լճափին առանձնատներ կառուցած գործարարների համար: Մարզպետը հայտնեց, որ ապօրինի կառուցված առանձնատները կօրինականացվեն: Կառավարական խորհրդակցության ժամանակ որոշվել է այդ խնդրի իրականացումը հանձնարարել մարզպետարանին ու ազգային պարկին՝ հընթացս հարկային դաշտ բերելով նրանց: Այս օրերին

«**Ազգի**» հարցին, թե ինչու մարզի տարածքում այդպես էլ չեն կառուցվում մաքրման կայաններ, որոնք Սևանը կփրկեն աղտոտումից (չնայած այդ առթիվ տարբեր տարիների որոշումներին), Ստեփան Բարսեղյանը պատասխանեց. «Մի շաբաթ առաջ մեր հյուրն էր Հայաստանում ՄԱԿ-ի ներկայացուցիչ Լիզ Գրանդեն, և ինքն էլ մտահոգված էր խնդրով: Մենք առաջարկել ենք նախ մտածել Մարտունու, Գավառի և Վարդենիսի մաքրման կայանները վերակառուցելու մասին: Մեկ միասնական կոլեկտոր ստեղծելու ծրագիրն արդեն դուրս է մղվել: Առանձին մաքրման կայանների կառուցումն ավելի էժան կնստի»:

Անդրադարձ եղավ նաև ձկնագողությանը: Ստեփան Բարսեղյանը չժխտեց դրա առկայությունը, բայց «5-6 տեսուչով հնարավոր չէ 300-400 որսամակույկի հետևից գնալ»: Եվ չնայած արդեն 4 տարի ձկան պաշարների որևէ ուսումնասիրություն չի եղել, մարզպետը պարզապես աչքաչափով տեղեկացրեց. «Մի քիչ ձուկը պակասել է, չափերն էլ փոքրացել են»:

ԿԱՐԻՆԵ ԴԱՆԻԵԼՅԱՆ

ՊԱՐԳԵՎԱՏՐՈՒՄ

Շնորհակալություն շինարարներին

«Լինսի» հիմնադրամի շինարարական աշխատանքները հաջողությամբ իրականացնելու համար ՀՀ նախագահի հրամանագրով մի խումբ շինարարներ պարգևատրվել են մեդալներով և արժանացել նախագահի շնորհակալագրին: Երեկ շինարարները պարգևատրվեցին Անանիա Շիրակացու մեդալով և ստացան Ռոբերտ Քոչարյանի շնորհակալագիրը:

«Այստեղ հավաքված է մի թիմ, որի աշխատանքի շնորհիվ հաջողվեց շատ մեծ ծավալի շինարարական աշխատանքներ իրականացնել Հայաստանում: 2-3 տարի առաջ մենք ինքներս կասկածում էինք՝ արդյոք հնարավո՞ր է մեր հզորություններով այս ծանր բեռը տանել», ասաց Ռոբերտ Քոչարյանը: «Աշխատանքների ընթացքում նոր տեխնիկա, նոր տեխնոլոգիաներ, կազմակերպչական նոր ձևեր ներմուծվեցին, ինչը մնայուն արժեք է», համոզված է հանրապետության նախագահը:

Ռոբերտ Քոչարյանը վստահեցրեց, որ ընդամենը 1 ամսվա ընթացքում կավարտվեն կազմակերպչական և փաստաթղթային աշխատանքները, որից հետո կրկին լուրջ եռուզեռ կսկսվի հանրապետությունում: «Լամբարյան» ՍՊԸ տնօրեն Մկրտիչ Լամբարյանի գնահատականով՝ ընդամենը 2 տարվա ընթացքում վերականգնողական աշխատանքերն այնպիսի թափ ստացան, որ փոխվեց ոչ միայն մեր հանրապետության քաղաքների ճարտարապետական տեսքը, այլ նաև շինարարությունը հասցվեց եվրոպական չափանիշների...

«Հայնախագիծ» ՓԲԸ ճարտարապետ, մրցանակակիր Ստեփան Լազարյանի գնահատականով՝ բոլոր կառույցների համագործակցության շնորհիվ աղետի գոտու բնակիչները ստացան ժամանակակից հատակագծային լուծումներով սեյսմակայուն տներ: «Պարոն նախագահ, վստահ ենք, որ ձեր աջակցությամբ այս նախաձեռնությունը կունենա շարունակություն», ասաց Ստեփան Լազարյանը:

«Որոշում կայացնողն այստեղ չէ, ծրագրի հնարավոր շարունակության մասին ասաց հանրապետության նախագահը: Մեր կապերը շարունակվում են, «Լինսիի» գրասենյակը և Քըրք Քրքորյանը շատ դրական են գնահատում այն աշխատանքը, որ կատարվել է այստեղ, և մեր համագործակցությունն, իհարկե, շարունակվելու է»:

Հանրապետության նախագահը գոհունակություն հայտնեց հիմնադրամի հայաստանյան և ամերիկյան գրասենյակի համագործակցությունից, նախագահի աշխատակազմի, ծրագրի իրականացման գրասենյակների աշխատանքից: Շնորհակալություն հայտնելով Քըրք Քրքորյանին, ասաց, որ բոլորս պետք է խոստովանենք, որ մեր հանրապետությունն իր դեմքը մի քիչ փոխել է:

Միջոցառման ավարտին «Հայաստանի շինարարների միության» խորհուրդը հանրապետության նախագահին շնորհեց միության պատվավոր անդամի կոչումը:

ԹԱՄԱՐ ՄԻՆԱՍՅԱՆ

Լուրջ հարց, որը պարզաբանման կարիք ունի

Անդրադառնալով 35 հազար մարդկանց նվիրատվությամբ ՀԲԸՄ-ի Գյումրիում կառուցած սառցակոմբինատի աճուրդով «Կեչոր» ՍՊԸ-ին վաճառելու մասին «**Ազգ**»-ի հրապարակմանը (մայիսի 11-ի համարում), Լոս Անջելեսի «Արմինյն օբզերվեր» թերթի գլխավոր խմբագիր պրոֆ. Օշին Քեշիշյանը նախ կոմբինատի անվճարունակության հարցը չափազանց հեղհեղուկ է համարում, քանի որ որպես նվեր կառավարությանը տված կառույցի պարտապանն ու պարտատերը նույնինքը կառավարությունն է: Այնուհետև զարմանք ու վրդովմունք է արտահայտում, որ իր կառուցման արժեքի ընդամենը 3 տոկոսով է գնահատվել ու վաճառվել կոմբինատը: «Եթե իմանայի, ես էլ կմասնակցեի աճուրդին», գրում է նա, ընդգծելով, որ առաջին հերթին նվիրատուն՝ ՀԲԸՄ-ն պետք է իմանար այդ մասին և, անշուշտ, ունենար իր խոսքն ասելու հնարավորություն:

«Սա շատ լուրջ հարց է, որը պարզաբանման կարիք ունի: Մենք չպետք է բավարարվենք «Հայաստանը նոր երկիր է, պետք է հնարավորություն տանք» բացատրություններով: Օրենքները չեն գործում երկրում՝ առիթ տալով որոշ մարդկանց չարաշահելու իրենց դիրքը: ՀԲԸՄ-ն ծրագրում էր մոտ ապագայում նոր ներդրումներ կատարել Հայաստանում: Կարծում եմ, այդ դեպքից հետո այդ կազմակերպությունը կրկնակի կամ եռակի կմտածի իր առաջիկա քայլերն անելուց առաջ»: Այս պարբերությամբ էլ ավարտում է իր հոդվածը պրոֆ. Օշին Քեշիշյանը:

Արամ Կարապետյանը շտապել է

Փարաքարն էլ ոմանք, նրա հայտարարությունից հետո, փակ են համարում

Կենտրոն և Նորք-Մարաշ համայնքների առաջին ատյանի դատարանի խարխլված շենքի ամենամեծ դահլիճում, որը մեծ կոչել մի քիչ դժվար է, խցկվելու աստիճան խիտ տեղավորված ՀՀ քաղաքացիների վերաբերմունքի ակտիվ դրսևորման ուղեկցությամբ տեղի ունեցավ Արտաշես Գեղամյանի և Ալեքսան Կարապետյանի դեմ Արամ Կարապետյանի ներկայացրած հայցի հիման վրա ընթացող քաղաքացիական դատավարության 2-րդ նիստը: Ըստ էության նոր ոչինչ չասվեց: Հայցվոր կողմն ապացույցներ էր պահանջում: Արդեն ներկայացվածները լիովին անհիմն համարելով՝ պատասխանող կողմը պնդում է, որ Գեղամյանը տվել է վիրավորանքներից զերծ քաղաքական գնահատականներ և չափազանց զարմանալի է, որ Կարապետյանի հայցը դատարանն ընդունել ու արագորեն ընթացք է տվել: Ըստ Աղասի Արշակյանի, այս փաստը կարելի է բացատրել միայն նրանով, որ Արամ Կարապետյանը կանգնած է իշխանությունների կողքին: Չնայած վերը նշված զարմանքին, ինչպես Արշակյանը դատավորի բացատրությունից հետո փաստեց, պատասխանող կողմը բացարկ չի հայտնի, քանի որ, այսպես թե այնպես, չի հավատում հայաստանյան արդարադատությանը և համոզված լինելով, որ հայցը չպետք է բավարարվի, այնուամենայնիվ, հակառակ դեպքում անակնկալի չի գա: Իսկ հայցվոր կողմը հրապարակային ներողություն և հերքում է պահանջում:

Երեկ արդեն փաստաբան Լևոն Բաղդասարյանը դատարանում հրապարակեց իրենց կողմից առաջարկվող համապատասխան տեքստը, որում ներառված են հայցում տեղ գտած մեջբերումները մամուլից, որոնց կապակցությամբ էլ ակնկալվում է հերքում տպագրել այդ մեջբերումները հրապարակած «Հայկական ժամանակ» և «**Ազգ**» օրաթերթերում: Դահլիճը թնդաց Կարապետյանի կողմնակիցների ծափահարություններից, որոնք կրկնվեցին, երբ փաստաբանը կարդաց տեքստի վերջին հատվածը. «Ես՝ Ալեքսան Կարապետյանս, հայտնում եմ հանրությանը, որ «Հայկական ժամանակ» օրաթերթի 2004 թ. մայիսի 14-ի համարում իմ կողմից տրված հոդվածում բերված փաստերը չեն համապատասխանում իրականությանը: Ես ապացույցներ չունեմ, այդ բոլորը հերքում եմ և «Նոր ժամանակներ» կուսակցության ղեկավար Արամ Կարապետյանից ներողություն եմ խնդրում»: Հայցվոր կողմը խնդրում է դատարանին պարտավորեցնել Ալեքսան Կարապետյանին այս տեքստը «Հայկական ժամանակում» տպագրելու:

Արտաշես Գեղամյանի և Ալեքսան Կարապետյանի շահերի պաշտպաններն ի պատասխան կրկնեցին նախորդ նիստում ասածը: Թե ինչու Գեղամյանի տված «քաղաքական գնահատականներին» համարժեք որակումներով ավելի վաղ աչքի ընկած Վիգեն Խաչատրյանը, Աղվան Վարդանյանը, Տիգրան Կարապետյանը, իսկ վերջերս նաև՝ Խոսրով Հարությունյանը նույն ուշադրությանը չեն արժանացել Արամ Կարապետյանի կողմից, և ինչո՞ւ վերջինս չի վիրավորվել ու դիմել դատարան: Պատասխանն էլ ուներ. «Հարցը քննվող գործին չի առնչվում, հետևաբար և չեմ պատասխանում», գտնում է հայցվոր կողմի ներկայացուցիչը, իսկ թե ինչու չի վիրավորվել Արամ Կարապետյանը Տիգրան Կարապետյանի, ասենք, այն արտահայտությունից, թե «ինքը եկել է Ռուսաստանից, իսկ Արամին ուղարկել են», հարցին կարող է պատասխանել միայն ինքը՝ Արամ Կարապետյանը: Ասենք, որ դատավարության ընթացքին և՛ նախորդ, և՛ այս անգամ ներկա չէին և՛ Արամ Կարապետյանը, և՛ Արտաշես Գեղամյանը:

Իսկ Գագիկ Կոստանդյանը համոզված է, որ Գեղամյանի կողմից եղել են բացառապես քաղաքական գնահատականներ, ինչում ազատ է յուրաքանչյուր քաղաքական գործիչ, և «եթե կան ուժեր, որոնք ուզում են պատգամավորի քաղաքական գնահատականները վերագրել վիրավորանքի, ապա դա կարելի է վերագրել ընդդիմություն-իշխանություն պայքարին»:

Ըստ Կոստանդյանի, Արամ Կարապետյանի խորհրդարանական և նախագահական ընտրություններին մասնակցությունն ուղեկցվել է օրենքի, մասնավորապես սահմանադրության 50 և 64-րդ հոդվածների խախտումներով և քրեորեն հետապնդելի է: Բացի այդ, Կոստանդյանի տեղեկությունների համաձայն, Կարապետյանի՝ Փարաքարը փակելու հայտարարությունից հետո մինչ այժմ հեռավոր շրջաններում բնակվող և մանր առևտրով զբաղվող անձինք կարծում են, թե Փարաքարը փակ է և չեն կարողանում զբաղվել իրենց գործով, ինչի համար էլ Գագիկ Կոստանդյանը հարկ է համարում Արամ Կարապետյանից փոխհատուցում պահանջել: Իր ելույթի ողջ ընթացքում պնդելով, որ Գեղամյանը տվել է քաղաքական գնահատականներ Արամ Կարապետյանի քաղաքական գործունեությանը, հայցվոր կողմի ներկայացուցչի հարցերին պատասխանելու ընթացքում Կոստանդյանը պարզապես ասաց, որ «եթե Կարապետյանն ուզում է Գեղամյանի ասածներն իրեն վերագրել, ապա այդ դեպքում Գեղամյանն ասել է»: Աղասի Արշակյանն էլ գտնում է, որ Կարապետյանը շտապել է դատարան դիմել, քանի որ դատարանն ամենամեծ ցանկության դեպքում անգամ չի կարող գնահատականներ տալ քաղաքական որակումներին: Դատավորի տեղեկացմամբ, նիստն ընդմիջվեց գործով առկա գրավոր ապացույցների հետազոտման նպատակով մինչև հունիսի 30-ը:

ՆՈՆԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Մեզ շրջապատող աշխարհի սուբյեկտիվ ընկալման երեւույթն անխուսափելի իրողություն է: Սակայն հասարակայնորեն գործող չափանիշները, որ փոխանցվում են մեզ բնության ներքին օրինաչափություններից, ստիպում են ենթարկվել դրանց՝ կանխելու մարդուն սպառնացող հետագա վտանգները: Մեր վերաբերմունքը շրջակա միջավայրին հարգի բարոյական ու հոգեւոր սկզբունքները շրջանցելով, նկատենք, սակայն, որ հենց այդ սկզբունքներն են «պարտադրում» շրջակա միջավայրը դիտարկելու իբրեւ մեկ ընդհանուր օրգանական այնպիսի կառուցվածք, որի ամեն մի խախտումից կարող է տկարանալ այդ օրգանիզմը:

Տեղափոխվենք մեր մայրաքաղաքի փողոցներում թափառող շների (որ նույնպես մեր շրջակա միջավայրի՝ ները (նաեւ շրջակա միջավայրի, բուսական, կենդանական աշխարհի վերաբերյալ) ընդունելու, սեփական երկրում իրականացնելու պայմանը, նաեւ մեր շատ համաքաղաքացիների բողոքները շների նկատմամբ իրականացվող սպանդի դեմ, ստիպեցին քաղաքապետարանի համապատասխան կառույցներին այս տարվա մայիսի 31-ին հայտարարելու «շներին վնասազերծելու» մրցույթ, որը ենթադրում էր նախկին մեթոդներից բացի, ընդգրկել նաեւ այլընտրանքային ծրագրեր: Սակայն քաղաքապետարանի բյուջեից հատկացված 20 մլն դրամն այլընտրանքային ծրագիր իրականացնելու համար բավարար չէր, եւ պարզվում է, որ տեսական գնումների գործակալության հայտարարած մրցույթի ժամանակ հաղթող ճանաչված «Դամեարք» կազմակերպությունը շարունակելու է կենդանիկողմանիորեն մշակված այլընտրանքային ծրագիր, որի էությունն այսպիսին է. կանխել սպանդի միջոցով թափառող շների աճի կրճատումը, հասարակության մեջ դաժանաբար մոտեցումը նրանց նկատմամբ, քաղաքի սանիտարական վիճակի բարդացումը, շների դին սխալ թաղելու, աղբանոց նետելու եւ վարակի աղբյուրներ առաջացնելու հնարավորությունները, շների կատաղություն հիվանդության բազմացումը՝ առաջարկելով թափառական շների հավաքում, տարբերակում եւ հաշվառում, ստերիլացում, պատվաստում, պատվաստում կատաղության դեմ, պրոֆիլակտիկ բուժումներ, համարակալում վզնոցի (ֆոսֆորից) միջոցով եւ նրանց տեղակայում իրենց նախկին տարածքներում, որպես յուրօրինակ սանիտարներ միջավայրի համար: «Դունայ» կազմակերպությունն այս ծրագրով ի-

Ինչո՞ւ են սպանում շներին, երբ կարելի է օգտագործել

բնության անքակտելի մասն են կազմում) հետ կապված վիճահարույց խնդրի տարածք: Հարկավո՞ր է արդյոք քաղաքը դատարկել մեր բարեկամ չորքոտանիներից, վտա՞նգ են արդյոք նրանք ներկայացնում մեր համաքաղաքացիների համար: Հարցի արձագանքները միանշանակ չեն կարող լինել: Կլինեն մարդիկ, ովքեր անտարբերությամբ, ոմանք կրքոտ բռնամանքով կողմ կլինեն քաղաքը թափառող շներից վնասազերծելու ծրագրին՝ հավանորեն նկատի առնելով գիշերային շնահաչից խանգարվող իրենց հանգիստը, գուցե եւ կատաղած շներից ոմանց բաժին ընկած դժբախտ պատահարները:

Ինչպես բազմաթիվ այլ, այս խնդրի լուծման ճանապարհները քաղաքակիրթ աշխարհին վաղուց արդեն հայտնի են: Բայց մինչ մեր՝ քաղաքակրթության եվրոպական չափանիշներին ընտելանալը (երբ գիտակցական մակարդակներում կկատարվեն լուրջ տեղաշարժեր՝ մտածողության կերպի առումով), շարունակելու ենք գնալ մեզ ծանոթ, բայց մեղավոր ճանապարհով: Դրա վկայությունն է առայժմ երեւանում կենդանիների վնասազերծման հրազենային մեթոդի կիրառումը: Գիշերային սարսափազդու տեսարաններից եւ սպանվող շների աղեկտուր կլանչից մեր շատ քաղաքացիներ ծանր հոգեկան ցնցումներ են ունեցել, առավել խորությամբ դրանք ազդել են երեխաների վրա, որոնցից շատերի հիշողության մեջ այդ արյունոտ գիշերները մնացել են իբրեւ չսպիացող վերք:

Բացի բարոյական, հոգեբանական, հասարակական, սոցիալական, դաստիարակչական եւ հոգեւոր ասպեկտներից հիշյալ խնդիրն ունի բնապահպանական եւ սանիտարահիգիենիկ լուրջ կողմեր եւս: Բնության մեջ գործում են հակազդեցության եւ տեսակի պահպանման բնազդային օրենքները: Գիտականորեն ապացուցված է, որ կենդանական որեւէ տեսակի արհեստական ոչնչացումը հատկապես սպանդի միջոցով ունենում է հակառակ արդյունքը՝ պատճառ դառնալով նրանց աննախադեպ բազմացման: Էկոլոգիական հավասարակշռության խախտման դեպքում մերձակա շրջաններում թափառող շները հետզհետե տեղափոխվում են դատարկված տարածք իրենց հետ բերելով կատաղության հիվանդության տարածման վտանգ: Ապացուցված է նաեւ, որ թափառական շները համարվում են քաղաքի յուրատեսակ սանիտարներ (կարեւոր՝ հատկապես մեր աղքատիկ քաղաքի համար), նրանք ազատում են սննդի մնացորդներից, թափոններից՝ դրանով իսկ նվազեցնելով առնետների ու մկների վտանգավոր բազմացումը, հետեւաբար դրանց միջոցով տարածվող վարակիչ հիվանդությունները:

Հայաստանի՝ Եվրամիությանն անդամակցելու համար անհրաժեշտ քաղաքակրթական եվրոպական չափանիշների վնասազերծման հրազենային միջոցն այս անգամ մեկ այլ տարբերակով՝ բացառել քաղաքի փողոցներում հրազենային կրակոցները, համապատասխան որսացող ցանցերով եւ մետաղածողերով հավաքել նրանց եւ ոչնչացնել քաղաքից դուրս: Նախկինի համեմատությամբ քիչ տարբերությամբ (էությունը նույնն է՝ վայրագ սպանություն, միջավայրի հակահիգիենիկ վիճակով, կենդանու դին՝ աղբանոցների մոտ շպրտված) այս գործողությունը գնահատվում է 3690 դրամ, իսկ միայն շան պոչը (ոչնչացված կենդանու ապացույցը)՝ 2.500 դրամ:

Մեկ այլ՝ «Դունայ» հասարակական կազմակերպության մրցույթին մասնակցելու հայտը մերժվել է՝ համապատասխան պահանջները չբավարարելու պատճառաբանությամբ: Երեւանում գործող այս կազմակերպությունը շների պահպանությանն աջակցող աշխատանքներ է կատարել՝ դեռ 2001 թ. կառուցել է շնաբուծարան եւ ընդունարան Էրեբունու տարածքում, որտեղ փողոցային շներին վարժեցնում էին, ստերիլացիայի ենթարկում, պատվաստումներ կատարում, իսկ որոշներին հետո նվիրում էին սահմանապահ զորամասերին: Սակայն քաղաքապետարանի հրազենային միջամտությունն այդ տարածք միաժամանակ կասեցրել էր նրանց գործունեությունը: 2003 թ. դեկտեմբերին, հուսադրված Հայաստանի Եվրամիությանն անդամակցելու հետ կապված երկրում հեռանկարային փոփոխություններով, կազմակերպությունը վերագրանցվեց՝ ծավալելով նոր գործողություններ եւ ամենակարեւորը՝ կենդանիների վնասազերծման հրազենային մեթոդին հակադրելով համա-

ռավունք չստանալով մասնակցելու մրցույթին, փորձում է այն կյանքի կոչել իր միջոցներով՝ կառուցելով կենդանիների ընդունարան (Էրեբունու համայնք)՝ վիրահատարանով եւ վանդակներով (1,5 մx1,5 մ), որը կարող է ընդունել օրական 20 շուն:

ՀՀ նախագահի աշխատակազմի ղեկավար Արտաշես Թումանյանին, ԱԺ նախագահ Արթուր Բաղդասարյանին, վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանին ուղղված դիմումներում կազմակերպությունը ներկայացրել է իր ծրագրերը՝ նշելով, որ շներին հրազենով ոչնչացնելու համար տրամադրված գումարներով կազմակերպությունը կարող է իրականացնել իր վերոհիշյալ մեթոդները:

Նրանք դիմել են նաեւ միջազգային կազմակերպություններին (գերմանական «Vispa» միությանը), նաեւ Եվրամիությանը, որոնց պատասխաններում աջակցության տարրը բացակայում է՝ մեր երկրում այս հարցի նկատմամբ պետական մոտեցման բացակայության պատճառաբանությամբ (քաղաքապետարանն առայժմ աջակցում է կենդանիների վնասազերծման հրազենային մեթոդին):

Կազմակերպությունը շնասերների 65 անդամ ունի, նրանք դիմել են նաեւ մեր համաքաղաքացիներին՝ կազմակերպել ստորագրահավաք ի պաշտպանություն կենդանիների, ստեղծել են հիմնադրամ բանկի հաշվի համարով, ունեն հոգաբարձուների խորհուրդ (Կարեն Ջանիբեկյան, Գուրգեն Խանջյան), իսկ վերջերս կազմակերպել են բարեգործական համերգ, որի հասույթը փոխանցվել է բանկային իրենց հաշվի համարին:

«Դունայ» կազմակերպությանն առաջարկվել է համագործակցել «Եվրասիա» հասարակական կազմակերպության՝ 2005 թ. կենդանիների ընդունարան կառուցելու ծրագրի հետ: Սակայն առկախ է մնում մեկ հարց՝ ինչո՞ւ են մինչ այդ մերժում նմանաքնույթ ծրագրի իրականացումն այս կազմակերպության միջոցով: Մեր զրույցի ընթացքում կազմակերպության նախագահ Արմեն Ղազարյանը տեղեկացրեց, թե քաղաքապետարանից իրենց հավաստիացրել են, որ մոտակա օրերս կայցելեն ընդունարան՝ տեսնելու համապատասխանո՞ւմ է արդյոք միջազգային ստանդարտներին: Քաղաքապետարանի հավանության պարագայում անգամ կազմակերպության անդամները մտահոգ էին իրենց հետագա գործունեության արդյունավետ ընթացքով: Ինչպե՞ս է հնարավոր երկու իրարամերժ նպատակներ հետապնդող կազմակերպությունների համատեղ գործունեությունը, ենթադրելով, որ դրանցից մեկի բուժած, ստերիլացիայի, պատվաստումների ենթարկած եւ համարակալած կենդանիները կարող են ոչնչացվել հրազենային մեթոդով (որովհետեւ դեռեւս գործում է այս միջոցը), մինչդեռ իրենք վերահսկելու մեխանիզմներ չունեն:

ՄԵԼԻՍԱ ԲԱՂՈՒԼՅԱՆ

ՀՈՒԼԻՍԻ 1-Ի ՎԵՐՋՆԱԺԱՄԿԵՏԻՑ ԱՌԱՋ

Սոցիալական քարտերի ներդրման հետ կապված մտահոգություններ

Հոգեւոր

Քարտը կորցնելու դեպքում նորը ստանալիս համարը չի փոխվում, այլ տրվում է քարտ՝ նախկին համարով: Փաստորեն համարը ոչ թե քարտինն է, այլ՝ մարդունը: Եթե համարը քարտինն է եւ քարտը կորել է, ապա նոր քարտը պիտի ունենա այլ համար:

Մարդուն տրվում է մեկ քարտ բոլոր ոլորտների համար: Այսինքն՝ մարդն ամենուր ներկայանում է նույն համարով: Ստացվում է, որ համարը փոխարինում է մարդուն՝ դառնալով մարդու համարը:

Քարտի շտրիխ-կոդի մեջ թաքնված է 666 թիվը: Սա հուշում է, որ այս ծրագիրը Հայտնության մեջ նշված գազանի թիվն է:

Այս վտանգները վերացնելու համար անհրաժեշտ է կիրառել շատ այլ երկրներում ընդունված կարգը՝

ա) քարտի համարը փոփոխական է: Նոր քարտն ունի նոր համար.

բ) տարբեր ոլորտների համար տրվում են տարբեր քարտեր (սոցիալական քարտ, առողջապահական քարտ, հարկային քարտ, բանկային քարտ եւ այլն): Ի դեպ, այս կետը նշված է եկեղեցու եւ ՀՀ կառավարության համաձայնագրում.

գ) քարտի վրայից հանել շտրիխ կոդը, որ նույնպես բացակայում է այլ երկրների քարտերում:

Իրավական

Քարտերի պարտադրումը ոտնահարում է ՀՀ սահմանադրության 23-րդ հոդվածով ամրագրված խղճի եւ համոզմունքի ազատությունը:

Մարդկանց պարտադրելով վերցնել քարտերը՝ խախտվում է սահմանադրության 24-րդ հոդվածը՝ սեփական կարծիք ունենալու մասին:

Քարտերի մասին օրենքի 6-րդ հոդվածում նշվում է. «Սոցիալական քարտերի տեղեկատվական բազան սոցիալական քարտ ստացած քաղաքացիների անհատական տվյալների ամբողջությունն է»: Դրանով հաստատվում է, որ այս տվյալները «Անհատական տվյալների մասին» օրենքի 3-րդ հոդվածով սահմանվածն են՝ «Ֆիզիկական անձին վերաբերող փաստերի, դեպքերի, հանգամանքների մասին ցանկացած տվյալ»: Մինչ սոցիալական հարցեր լուծելու համար կարիք չկա անձի մասին որեւէ տվյալ հավաքագրելու, ինչը քաղաքացու անձնական կյանքի անձեռնմխելիության նորմի խախտում է:

Օրենքի 13-րդ հոդվածի 1-ին մասում նշված է, որ քաղաքացին իրավունք ունի ստանալու սոցիալական քարտ: Ուրեմն իրավունք ունի եւ չստանալու, սակայն II հոդվածով առանց քարտի քաղաքացին որեւէ գործարք չի կարող կատարել:

Օրենքի 11-րդ հոդվածով նշվում է, որ քարտ չունեցող քաղաքացին չի կարող աշխատավարձ ստանալ, իսկ սահմանադրությամբ մարդն ունի աշխատելու եւ համարժեք վարձատրություն ստանալու իրավունք: Այսինքն խախտվում է եւ այս իրավունքը:

Նույն 11-րդ հոդվածով, առանց քարտի քաղաքացին չի կարող նաեւ թոշակ ստանալ: Խախտվում է մարդու ողջ կյանքով վաստակած ապահով ծերություն ունենալու իրավունքը:

Վերոհիշյալ 11-րդ հոդվածից ակնհայտ է, որ այս օրենքով տրված է գործողության շատ ավելի լայն շրջանակ, քան սոցիալական ոլորտն է: Այսինքն, հակասում է հենց օրենքի անվանմանը: Այն նպատակ ունի տոտալիտար վերահսկողություն սահմանել հասարակության բոլոր անդամների նկատմամբ եւ դարձնել կառավարելի, ինչը մարդուն ի վերուստ տրված ազատության սահմանափակումն է:

Ուստի անհրաժեշտ է հստակ կետով նշել, որ բացառվում է քաղաքացու անհատական տվյալների կենտրոնացումը մեկ տեղում: Այս պահանջը նույնպես կար եկեղեցու եւ կառավարության համաձայնագրում:

Իրավական տեսակետից անընդունելի է քարտերի պարտադրումը նորածիններին եւ ընդհանրապես անչափահասներին, որոնք ֆինանսատնտեսական հարաբերությունների մեջ չեն պետության հետ (նրանց հասանելիք նպաստները, եթե այդպիսիք կան, ստանում են ծնողները):

Բազմաքարտային համակարգի դեպքում էլ անհրաժեշտ են օրենքով ամրագրված իրական երաշխիքներ անհատական տվյալների գաղտնիությունը պահպանելու մասին, ինչը նաեւ պետական անվտանգության խնդիր է:

Մեկ քարտում ամփոփված բազմաթիվ տվյալների գաղտնիության ապահովումը եւ պահպանումը տվյալ երկրի անվտանգության գերխնդիրն է: Անգամ օրենքով ամրագրելու դեպքում այն երաշխավորել հնարավոր չէ, հատկապես նկատի ունենալով մեր երկրի տեղեկատվական համակարգի թույլ զարգացածությունը եւ համաշխարհային բարձր տեղեկատվական համակարգի գերզարգացածությունը:

Նշված մտահոգությունները հաշվի առնելով մենք վճռականորեն դեմ ենք սոցիալական քարտերի ներդրմանը եւ հրաժարվում ենք քարտերից:

«Վանաձորի ազգաբնակչության մի ստվար զանգվածի անունից»
ԳԵՐԱՍԻՄ ՄՈՒՐԱԴՅԱՆ

Նորաձույլ կուռքեր

Հանրապետությունում սոցիալական քարտերի ներդրման գործընթացն ուղեկցվում է այն մտայնությամբ, թե թղթի մի կտոր ինչ-որ գերբնական ուժով կարող է ազդել մարդու բարոյական նկարագրի եւ հավատի վրա: Ընդունելով նման մոլորությունը, ուրեմն պետք է նաեւ հավատալ, թե թղթի մի այլ կտոր էլ կամ ինչ-որ թվային բանաձեւ կարող է անհավատին հավատավոր դարձնել:

Փորձ է արվում կախարդանքի ու մոգության նման խառնաշփոթության մեջ ներքաշել Հայ առաքելական սուրբ եկեղեցին, ըստ որի հազարամյա վարդապետության՝ Աստված սեր է եւ որեւէ նյութական ուժ մարդու կամքին հակառակ չի կարող ազդել նրա հոգեւոր էության ու կենդանի հավատի վրա:

Սոցիալական քարտերի ներդրումը քաղաքական հարց է եւ ենթակա է քննարկման քաղաքական հարթության վրա:

Տվեք կայսրինը՝ կայսեր, իսկ Աստծունը՝ Աստծուն:

«ԱԶԳԱՅԻՆ-ՔՐԻՍՏՈՆԵԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆ» ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Իլհամ Ալիեւը հայատյացությունը բարձրացնում է պետական քաղաքականության մակարդակի

Հայերն ադրբեջանցիների հետ շփումներում պետք է զգույշ լինեն

2002 թ., երբ Իլհամ Ալիեւը դեռեւս Ադրբեջանի նախագահը չէր, հրապարակավ կոչ էր անում թույլ չտալ հայ լրագրողների, դիվանագետների, հասարակական կազմակերպությունների ներկայացուցիչների այցերը Բաքու: «Ղարաբաղյան կարգավորման բանակցություններն անխուսափելի են, բայց մյուս բոլոր շփումները հայերի հետ տեղին չեն», ասում էր Ալիեւը:

Բաքվի «Զերկալո» 2002 թ. մայիսյան համարներից մեկում, անդրադառնալով Ալիեւի վերոնշյալ հայտարարությանը, կարծիքներ հրապարակեց քաղաքական, պետական գործիչներից: Ադրբեջանցիները գերազանցապես դեմ էին արտահայտվում հայերի Ադրբեջան եւ ադրբեջանցիների Հայաստան այցելություններին՝ պատճառաբանելով, թե «Հայաստանը զավթել է Ադրբեջանի տարածքի 20 տոկոսը»:

Օրինակ, Ադրբեջանի լիբերալ կուսակցության առաջնորդ Լալա Շովքեթն ասում էր. «Օրերս մամուլից տեղեկացա, որ հայերը մտադիր են մեզ հետ հաստատել նույնիսկ մշակութային կապեր, ինչը մեզ պետք չի բերում: Կարծում եմ, որ այս հարցում հայր եւ որդի Ալիեւները միահամուռ են»:

Հեյդար Ալիեւի օրոք Ադրբեջանում ատելություն էր սերմանվում հայերի նկատմամբ, սակայն նախկին նախագահը գոնե հրապարակավ չէր կանոնակարգում հակահայկական ատելությունը: Ավելին, Ալիեւն ընդունում էր Բաքու ժամանած հայ լրագրողներին: Իլհամ Ալիեւը հայատյացությունը բարձրացրել է պետական քաղաքականության մակարդակի իր վերահսկողության տակ գտնվող լրատվամիջոցներով (իսկ Ադրբեջանում բոլոր ԶԼՄ-ները վերահսկվում են, բացառությամբ «Ենի մուսաֆաթ» եւ մի քանի այլ թերթերի, որոնք Իլհամ Ալիեւից հայատյաց են) եւ ատելություն է սերմանում հայերի նկատմամբ:

Այդ ատելությունը դրսեւորվեց Բուդապեշտում, երբ ադրբեջանցի սպա Ռամիլ Սաֆարովը նենգորեն կացնահարեց քնած հայ սպային: Մինչ ադրբեջանական ԶԼՄ-ները, պետական, քաղաքական շրջանակները Սաֆարովի «խիզախության» գովքն էին անում, Ալիեւը հայտարարեց, թե հայերը շահարկում են «Բուդապեշտի պատահարը»:

«Ազգը» հունիսի 12-ի եւ 15-ի համարներում անդրադարձել է ադրբեջանական հակահայ քարոզչությանը եւ դրա բացասական ազդեցությանն Ադրբեջանի՝ դրսում սովորող եւ աշխատող երիտասարդների հոգեբանության վրա: Մեկ տող ԱՄՆ-ում ուսանող Հոսեյն Իսմայիլովի՝ հայերին ուղարկած նամակից. «Կգա ժամանակ, ես կսպանեմ ձեզ բոլորիդ»: Անցյալ տարի BBC-ի Բաքվի գրասենյակից լրագրող Զահիր Ահմեդովն **«Ազգին»** գրել էր, որ հայերենը «շների եւ առնետների» լեզու է:

Երբ հայատյացությունը քարոզվում է Ադրբեջանում եւ ադրբեջանցիները տապակվում են «հայատյացության յուղով», կարելի է չանդրադառնալ դրան՝ համարելով այդ երկրի ներքին խնդիր: Բայց, մյուս կողմից, հայերի հանդեպ ատելությամբ դաստիարակվող ադրբեջանցիները, այդ թվում նաեւ լրագրողները (այս դեպքում լրագրողները ոչ միայն հակահայ քարոզչության զոհն են, այլեւ՝ ատելություն սերմանելու գործիքը), դուրս են գալիս Ադրբեջանի սահմաններից, շփվում են հայերի հետ:

Մարդասպան Ռամիլ Սաֆարովն ապացուցեց, որ դրսում հայերի եւ ադրբեջանցիների շփումները վտանգավոր են, անգամ եթե այս կամ այն միջոցառումն իրականացվում է ՆԱՏՕ-ի շրջանակներում: Կտրականապես մերժելի է Հայաստանի քաղաքական եւ լրագրողական շրջանակներում երբեմն հնչող կարծիքը, թե հայերն ու ադրբեջանցիները գենետիկորեն անհամատեղելի են: Խոսքը կարող է լինել հայերի նկատմամբ ատելությամբ դաստիարակվող նոր ադրբեջանցիների մասին, որոնք երբեմն կարող են ատելությունը կյանքի կոչել:

Հայաստանի իշխանությունները, այդ թվում արտգործնախարարությունն իր խողովակներով, պետք է համաշխարհային հանրությանը տեղյակ պահեն Ադրբեջանում տիրող հակահայ մթնոլորտին, հայ ժողովրդի հանդեպ ատելություն սերմանելու միտումներին, ինչը հովանավորվում է պետական մակարդակով: Հայաստանի իշխանությունները հայերի եւ ադրբեջանցիների մասնակցությամբ միջոցառումների կազմակերպիչներից պետք է ապահովության երաշխիքներ ստանան նախքան հայ մասնակիցներին արտասահման գործուղելը:

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

Քրդերի հարցում Թուրքիայի ակտիվացումը զուգորդվում է PKK-ի ակտիվությամբ

Դրա հիմքում հարցի միջազգային հնչեղությունն է՝ ԱՄՆ-ի ու Իսրայելի շահագրգռություններով

Նախանցյալ օրվա համարում **«Ազգը»**, հիմք ընդունելով Իսլամական կոնֆերանս կազմակերպության արտգործնախարարների ստամբուլյան համաժողովը, կարծիք էր հայտնել, որ Թուրքիան պատրաստվում է ակտիվ գործողություններ ծավալել իսլամական աշխարհում: Վերջին շրջանում նրա ակտիվությունը նկատելի է դարձել նաեւ քրդերի հարցում: Այն տարբերությամբ, որ իսլամական աշխարհում Թուրքիայի ակտիվացումը բխում է «Մեծ Մերձավոր Արեւելք» ծրագրում նրան վերապահվող դերակատարությունից, իսկ քրդերի պարագայում պայմանավորվում է Եվրամիության պահանջներով:

Ըստ երեւույթին այդ պահանջները խրախուսում են քրդերին, որ նրանք Թուրքիայի այսպես կոչված քրդամետ քայլերին հակադրվում են հակաքայլերով: Այս պայմաններում անխուսափելի է դառնում քրդական հարցի վերստին սրումը: Վերոհիշյալ քրդամետ քայլերի թվում պետք է նշել թուրքական հանրային հեռուստատեսությամբ քրդերեն հաղորդումների հեռարձակումը, որն սկսվեց հունիսի 7-ին: Հունիսի 10-ին Թուրքիայի վճռաբեկ դատարանն ազատ արձակեց քուրդ պատգամավորներ Լեյլա Զանային, Օրհան Դողանին, Հաթիփ Դիջլեին եւ Սելիմ Սադաքին, որոնք դեռեւս 1994-ին լուծարված ժողովրդավարության կուսակցության անդամներ էին եւ լուծարման պահին արդեն գտնվում էին բանտում:

Ինչ վերաբերում է քրդերի հակաքայլերին, մինչ դրանց անդրադառնալը նշենք, որ ազատ արձակված քուրդ պատգամավորները հունիսի 14-ին հանրահավաք են կազմակերպել Դիարբաքիրում, այնուհետեւ Մարդինում ու Ջիզրեում, արժանանալով ջերմ ընդունելության: Հանրահավաքի մասնակիցները նրանց միաժամանակ դիմավորել են «Կեցցե՛ առաջնորդ Ափոն» գրությամբ պաստառներով:

Մարդինի հանրահավաքում Օրհան Դողանը կոչով դիմել է ինչպես թուրքական կառավարությանը, այնպես էլ ներկայումս Քրդստանի ժողովրդավարական կոնգրես վերանվանված PKK-ին, որպեսզի նպաստի թուրքական անվտանգության հետ քրդական ուժերի բախումների դադարեցմանը: Օգտվելով առիթից նշենք, որ այս բախումները վերսկսել էին հունիսի 1-ից, երբ PKK-ն չեղյալ էր հայտարարել Աբդուլլահ Օջալանի ձերբակալությունից հետո փոխադարձ պայմանավորվածությամբ ձեռք բերված զինադադարը, որը վերջին 5 տարիներին ուժի մեջ էր մնում Թուրքիայում:

Կառավարությանը դիմելիս Դողանը նախազգուշացրել է. «Կառավարությունն, ինչ խոսք, որոշակի քայլեր կատարեց: Սակայն դրանք քրդական պայքարի արդյունքն են, այլ ոչ թե շնորհ: Ես կոչ եմ անում Էրդողանին վերջ տալ (քրդական) հարցն անտեսելու մոտեցումներին եւ խուսափել սադրիչ ելույթներից»: Իսկ Քրդստանի ժողովրդավարական կոնգրեսի նախագահ Զուբեյր Այդարին նա դիմել է խնդրանքով. «Մեծարգո Այդար, հարցն անձնական չէ, այլ՝ ազգային, խնդրում եմ վարչապետի ոճի փոփոխության դեպքում դուք էլ փոխեք ձեր դիրքորոշումը հօգուտ խաղաղության: Եթե քրդերը խաղաղություն են ուզում, ապա չպետք է թիկունքից հարվածեն եղբայրական ժողովուրդներին»:

Այդ ընթացքում PKK-ի առաջնորդ Օջալանի դատապաշտպան Բարան Դողանը հունիսի 14-ին դիմում է ներկայացրել Թուրքիայի ազգային մեծ ժողովին, պահանջելով ազատ արձակել իր պաշտպանյալին եւ ներողություն խնդրել քուրդ ժողովրդից: Դրան են հետեւել եւս 176 դիմումներ, գրեթե նույն բովանդակությամբ:

Թուրքիայում զինադադարի չեղյալ հայտարարումը ենթադրում է PKK-ի զինյալ պայքարի վերսկսումը: Գուցե դա թուրքական հանրային հեռուստատեսությամբ հեռարձակվող քրդերեն հաղորդումների վրա չանդրադառնա, սակայն անվիճելիորեն կսահմանափակի ազատ արձակված պատգամավորների քաղաքական գործունեությունը, առավել եւս՝ լուրջ արգելք կդառնա Օջալանին ազատելու դատապաշտպանի փորձերի համար:

Այդ դեպքում ո՞րն է զինադադարից հրաժարվելու Քրդստանի ժողովրդավարական կոնգրեսի նպատակը: Ըստ երեւույթին հարցը կոնգրեսը չէ, ոչ էլ քրդերն են, այլ քրդական հարցի միջազգային լայն հնչեղությունն ու այդ հարցում ԱՄՆ-ի եւ Իսրայելի շահախնդիր շահագրգռությունները, որոնք թերեւս պայմանավորվում են Թուրքիային զսպաշապիկ հագցնելու համանուն շահագրգռություններով: Հատկապես այն դեպքում, երբ Թուրքիան ընդունելով հանդերձ առարկում է «Մեծ Մերձավոր Արեւելք» ամերիկյան ծրագրի առանձին դրույթներին եւ առարկումները մեծապես պատճառաբանում է պաղեստինցիների նկատմամբ Իսրայելի պետականորեն իրականացրած ահաբեկչական քաղաքականությամբ:

ՀԱԿՈԲ ՉԱՔՐՅԱՆ

ԱՀԱԲԵԿՉՈՒԹՅՈՒՆ

«Ալ Ղաիդան» վերջնագիր է ներկայացնում Սաուդյան Արաբիային

Իսլամիստների ինտերնետային սայթերից մեկում երեքշաբթի օրը հայտնված տեսագրության մեջ երեւում է ամերիկացի մի պատանդ, որին «Ալ Ղաիդան» սպառնում է մահապատժի ենթարկել, եթե Սաուդյան Արաբիայի իշխանությունները մինչեւ ուրբաթ ազատ չարձակեն բանտերում պահվող իր մարտիկներին:

Ֆրանսպրեսի տվյալներով, պատանդը շաբաթ օրն էր Ռիադում առեւանգված ամերիկյան «Լոքհիդ Մարտին» ավիաշինական ընկերության 49-ամյա աշխատակից Փոլ Ջոնսոնն է: Տեսագրության մեջ Ջոնսոնը նշել է իր անունը, ազգությունը, ընդգծելով, որ ինքն ավիաշինության ճարտարագետ է: Այնուհետեւ Կալաշնիկովի ավտոմատով զինված եւ պայթուցիկ գոտի կրող կնգուղակիր մի անձնավորություն, ներկայանալով որպես «Ալ Ղաիդայի» սաուդյան մասնաճյուղի առաջնորդ Աբդել Ազիզ ալ Մուկրին, սաուդյան իշխանություններից պահանջել է «Արաբական թերակղզուց վռնդել անհավատներին»:

Ալ Մուկրինը ավելացրել է, որ ամերիկացի պատանդի մահից հետո այս տարի «Արաբական թերակղզու տարածքում կհոսեն ուրիշ խաչակիրների արյան գետեր»:

Բացի դրանից, Աբդել Ազիզ ալ Մուկրինի խմբավորումը ստանձնել է անցյալ շաբաթ Ռիադում մեկ ուրիշ ամերիկացու՝ Ռոբերտ Ջեյկոբի սպանության պատասխանատվությունը:

Սաուդյան Արաբիայի իշխանությունները ներկայումս շարունակում են Փոլ Ջոնսոնի որոնումները, թեեւ պաշտոնական անձինք կարծում են, որ տեսագրությունն իսկական է եւ որեւէ կեղծիք չի պարունակում: Սաուդյան գահաժառանգ իշխանի խորհրդական Աբդուլլա Ադել ալ Ջուբեյրը ամերիկյան CNN հեռուստաընկերությանը տված հարցազրույցում, սակայն, հայտարարել է, թե իշխանությունները չեն բանակցելու առեւանգիչների հետ:

Պենտագոնն 8 մլրդ դոլար է կորցրել «Հալիբարթոնի» մեղքով

Իրաքում եւ Քուվեյթում Պենտագոնի հետ ըստ պայմանագրերի աշխատող ամերիկյան «Հալիբարթոն» ընկերության մեղքով ռազմական գերատեսչությունը վատնել կամ գերածախսել է 8 մլրդ դոլար: Այս տվյալներն են նշվում Պենտագոնի անցկացրած աուդիտորական ստուգման փաստաթղթերում:

«Ֆայնենշլ թայմս» թերթը մեջբերում է «Հալիբարթոնի» նախկին աշխատակիցների այն վկայությունները, որ ընկերության կապալառուները 100 դոլարանոց հաշիվներ են ներկայացրել 7 կգ հագուստի լվացման դիմաց եւ դուրս են գրել 85000 դոլարանոց բեռնատարներ, եթե ավտոդողերից մեկը ծակված է եղել:

Անցյալում ԱՄՆ փոխնախագահ Դիկ Չեյնիին պատկանած «Հալիբարթոնը» քննադատությունների թիրախ դարձավ 2003 թ., երբ առանց մրցույթի 7 միլիարդանոց պայմանագիր ստացավ Իրաքում նավթահանքերի հրդեհները մարելու համար: «Ազգը» քանիցս գրել է «Հալիբարթոնի» ֆինանսական խարդախությունների մասին: Փոխնախագահ Դիկ Չեյնին մինչեւ օրս մեղադրվում է «Հալիբարթոնին» հովանավորելու մեջ, թեեւ փոխնախագահ դառնալուց հետո ձեւականորեն հրաժարվել է ֆիրմայի ղեկավարի պաշտոնից:

Մասնագետների կարծիքով, չնայած անցյալում թույլ տված խարդախություններին եւ վատնումներին, «Հալիբարթոնին» հենց Չեյնիի աջակցության շնորհիվ է հաջողվել 17 մլրդ դոլար ընդհանուր արժողությամբ պայմանագրեր կնքել ԱՄՆ ռազմական գերատեսչության հետ:

Իրաքում չեչենական հետք է հայտնաբերվել

Հունիսի 6-ին Իրաքում ամերիկացի մասնագետների խմբի վրա հարձակված ահաբեկիչները եղել են չեչեն վարձկաններ: Այդ մասին հաղորդում է «Վաշինգտոն թայմսը», վկայակոչելով փորձագետներից մեկի՝ ամերիկյան հատուկ ջոկատների նախկին զինծառայողի գնահատականը:

Աշխարհի լրատվամիջոցները ժամանակին հաղորդել էին հունիսի 6-ին ամերիկյան երկու ջիպերի վրա գրոհայինների կատարած հարձակման մասին: Դրանց ուղեւորները պահակային ծառայություններ մատուցող ամերիկյան «Բլեքուոթեր» ընկերության աշխատակիցներ էին: Բաղդադի մոտակայքում գրոհայինները մի քանի ավտոմեքենաներով շրջապատել էին նրանց եւ կրակ բացել: Պահակային ֆիրմայի զինված աշխատակիցները մարտի էին բռնվել գրոհայինների հետ, բայց ի վերջո սպանվել էին չորս ամերիկացիներ, երեքին էլ հաջողվել էր փախչել: Գրոհայինների մեջ եւս եղել էին զոհեր, բայց հարձակվողները տարել էին դիակները:

Փրկված ամերիկացիները պատմել են, որ իրենց վրա հարձակված գրոհայինները շատ հմուտ են ռազմական գործում: Հարձակման ընթացքում նրանք օգտագործել են արդիականացված «Կալաշնիկով» գնդացիրներ, մեկ հարվածով նռնականետից խոցել էին ջիպերից մեկը, իսկ իրենց զոհերի դիակները տարել էին հետները:

Զինվորական փորձագետները կարծում են, որ նման վարվելակերպը բնորոշ չէ իրաքցի աշխարհազորայիններին: Հիմքեր կան ենթադրելու, որ հարձակվողները եղել են չեչեններ, որոնք միջազգային ահաբեկիչների ֆինանսավորմամբ Իրաք էին եկել հատուկ առաջադրանքներ կատարելու:

Շարոնը չի դատվի, բայց չի էլ արդարացվի

Իսրայելի արդարադատության մարմինները բարեհաճություն են հանդես բերել վարչապետ Արիել Շարոնի նկատմամբ, որն ստիպված չի լինի հրաժարական տալ իր անվան հետ կապված կաշառակերության մի գործի պատճառով: Բայց Իսրայելի կառավարությունում հասունանում է ճգնաժամ՝ կապված Գազայի հատվածից միակողմանիորեն հեռանալու վարչապետի ծրագրի հետ: Ֆրանսպրեսը հաղորդում է, որ վերջին երկու շաբաթների ընթացքում խորհրդարանում Շարոնի կողմնակիցները վերածվել են փոքրամասնության:

Երկրի գլխավոր դատախազ Մենահեմ Մազուզը հայտարարել է, որ ինքը հրաժարվում է վարչապետին մեղադրանք ներկայացնել «հունական կղզու» գործով, քանի որ մեղադրական փաստերն «անբավարար» են: Իսրայելական «Հաարեց» թերթը գրում է, որ Շարոնն այդուհանդերձ չի արդարացվելու: Թերթի տվյալներով, Մենահեմ Մազուզն ինտերնետում տեղադրելու է արդարադատության նախարարության մանրամասն զեկուցագիրը, որը պարզաբանում է նրա որոշումը եւ խստիվ քննադատում Շարոնին:

Անցյալում **«Ազգը»** քանիցս անդրադարձել է «հունական կղզու» գործին: Հիշեցնենք, որ 1998 թ., երբ Շարոնն Իսրայելի արտգործնախարարն էր, հրեա գործարար Դավիթ Ափելը նրա որդու՝ Գիլադի միջոցով երկու անգամ խոշոր կաշառք էր տվել հունական կղզիներից մեկում իր շինարարական ծրագիրն արագացնելու նպատակով: Ափելը Գիլադ Շարոնին տվել էր 100 հազար դոլար «աշխատավարձ»: Բացի դրանից, Գիլադի «խորհրդատվության» դիմաց Ափելը 590 հազար դոլար էր հատկացրել ի նպաստ Արիել Շարոնի իսրայելական ագարակի:

Պ. Ք.

Նա ապրեցնում է մեզ

Հունիսի 17-ը Պարույր Սեւակի մահվան օրն է

Ինչպես ահա 33 տարի՝ այսօր եւս հայ գիր ու գրականության ովխտավորների բանակը գնալու է մի սուրբ ճիրմի՝ իր սերն ու նվիրվածությունը եւս մեկ անգամ հավաստելու առ Պարույր Սեւակ: Այս անգամ եւս մենք միասնական ու միակամ ենք լինելու, որովհետեւ մեր մեծերից մեկը ջնջում է մեր մեջ եղած բոլոր սահմանները: Նա մեզ միացնում, համախմբում է, նա մեզ հանում է ճահճից, nրում պարտադրված ապրել ու ապրում ենք:

Ասում է. «Ինկատես էլ կան ստորագնացիչ դարաշրջաններ, երբ ստելը ոչ միայն համարվում է «քաղաքական մեծ խելք», այլեւ հավասարվում է կենսածեփի, երբ երկերեսայնությունն ու երեսպաշտությունը երջանկայում են հանրակարգային կենաց ծառի արմատներից մինչեւ սաղարթի մազանոքները՝ վարակիչ ավելի պես: Ու եթե սկզբում ստում են ճարահատյալ, ապա հետզհետե այդ ճարահատությունն արդեն դառնում է երկրորդ բնավորություն: Հետո արդեն ստում են ոչ թե մի խումբ մարդիկ, այլ բազմությունները: Ստում է մարդկանց ոչ թե ինչ-որ մի դաս, այլ ամբողջ հասարակությունը (Սայաթ-Նովայի ասած խալխը): Իսկ չստողների թիվը կրճատվում է այնքան, որ կարելի է համարակալել՝ ինչպես էջերը գրքում, եւ հաշվել՝ ինչպես զինվորները ջոկատում»:

Ստում էին 1971 թվականի հունիսի 18-ից սկսած (նրա սպանության հենց հաջորդ օրվանից), ստում էին հունիսի 17-ից առաջ, ստում են հիմա: Սեւ ժամուտի պես ստուտը մեզ իր մեջն է առել, ու մեր ապրելն ապրելու պես մի բան է դարձել, մեր սերը՝ սիրելու պես մի բան, ատելությունն էլ փոքրացել-մանրացել, մեր հոգին ավերակվում է, մեր տունն է քանդվում: Ճշմարիտ խոսքը ճճիծաղ է առաջացնում: Մենք, խճճվելով խաբեության սարդոստայնում, մեր մեջ բերել-տեղավորել ենք միմյանց հետեւող լրտեսների, միմյանց չար խոսք ասողների, միմյանց չարություն ցանկացող հոգիների: Ու ամեն անգամ մի նոր Պարույր Սեւակ պիտի ծնվի, որպեսզի մեզ արթնացնի թմբիրից, մեզ հանի կոմայից, մեզ կյանք վերադարձնի, որպեսզի մենք սպանենք մեր մեջ նստած բռնակալին: Այս է Բանաստեղծի խորհուրդը, այս է Պարույր Սեւակի առաքելությունը: Ու եթե անվերադարձ չենք կործանվել, տարին գոնե մեկ անգամ, մի օր՝ հունիսի 17-ին, գնում ենք Նրա հետ հաղորդվելու, գնում ենք ոչ միայն խոստովանելու եւ ապաշխարելու, այլեւ մարդկային (աստվածային) մեր կերպը գտնելու: Սա մեր այցելությունն է մեր ճիրմին: Գնում ենք տարվա մեջ գոնե մեկ օր, մի քանի ժամ մաքրության եւ ազատության մեջ ապրելու համար:

Ինքն է թելադրում մեզ՝ մեր այս երթը: Եվ հազարապատիկ շնորհ նրան այս թելադրանքի համար:

ՍԵՐԳԵՅ ԳԱԼՈՅԱՆ

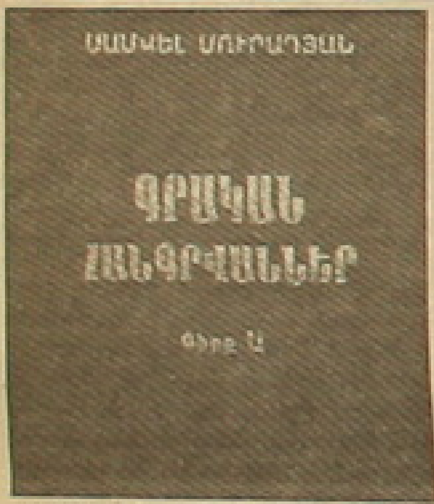

Հանճարների հանգրվանները

Երեւանի պետական համալսարանի հրատարակչությունը լույս է ընծայել բանասիրական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր Սամվել Մուրադյանի «Գրական հանգրվաններ» գրքի առաջին հատորը, որը բովանդակում է հեղինակի վերջին տարիների մի շարք գրականագիտական հոդվածներն ու ուսումնասիրությունները: Գիրքը ճանաչվել է «Գուրգեն Մելիքյանի՝ Քաշաթաղի բազմազավակ ընտանիքներ» հիմնադրամի հայտարարած «Հայ գրականության պատմության կարեւոր դրվագները լուսաբանող լավագույն գիրք» մրցույթի հաղթող եւ տպագրվել է նրա հովանավորությամբ:

Յոթ հանգրվաններից կազմված այս հատորն ունի լայն ընդգրկում. 5–21 րդ դդ. հայ գրականության տարբեր հիմնախնդիրներ քննարկվում են բոլորովին նոր՝ գրական ազգակցության հայեցակետով, որը հնարավորություն է տվել հեղինակին բացահայտելու տարբեր դարաշրջաններում ապրած, սակայն մեկ միասնական ազգային գրական ընտանիքում միավորված գրողների ստեղծագործական առնչությունները: Հեղինակն իրեն հատուկ բծախնդրությամբ, գրականության պատմության եւ տեսության, գրական նյութի խոր եւ համակողմանի իմացությամբ է քննել առաջադրված հարցերը, որոնց արդիական լուծումներն ունեն գիտական կշիռ ու համոզչություն:

Առաջին հանգրվանում գրականագետն առաջարկում է Րաֆֆու «Սամվել» պատմավեպի նոր ընթերցում. Մեսրոպ Մաշտոցի, Սահակ Պարթեւի եւ Մուշեղ Մամիկոնյանի կերպարների համոզիչ վերլուծությամբ նա հիմնավորում է իր այն տեսակետը, որ միայն մտավոր, հոգեւոր եւ ռազմական նման առաջնորդների դաստիարակած նվիրյալ սերունդն ի վիճակի կլինի ստանձնելու երկրի ղեկը, անձնազոհաբար հաղթահարելու դժվարությունները եւ լուծելու հայրենիքի ու ժողովրդի առջեւ ծառացած ամենաբարդ խնդիրները: Հարցադրումների նորությամբ աչքի են ընկնում նաեւ այս հանգրվանում զետեղված այն ուսումնասիրությունները, որոնք վերաբերում են Եղիշեի, Փարպեցու եւ Դ. Դեմիրճյանի երկերում Ավարայրի խորհրդի ընկալմանը, միջնադարի եւ նոր ու նորագույն ժամանակների հայ քնարերգության մեջ Անի մայրաքաղաքի պատկերումներին, Լեւոն Շանթի ստեղծագործության մեջ աստվածաշնչյան թեմաների վերարծարծումներին:

Գրքի երկրորդ՝ «Բանիվ եւ ծայնիվ» հանգրվանում մեզանում առաջին անգամ բնութագրվում է հեսսայաթնովյան երգանի խոռորագույն աշուղ Ջիվանին՝ որպես 19-րդ դ. վերջին տասնամյակների եւ 20-րդ դարասկզբի բանաստեղծական մեծ երեւույթներից մեկը: Համոզիչ փաստարկներով եւ Ջիվանու երգերի հմուտ վերլուծումներով նա ցույց է տալիս, որ արեւելահայ նոր քնարերգության մի ողջ պատմաշրջանում՝ 19-րդ դ. 70–80-ական թթ., միակ բանաստեղծը Ջիվանին է, մի հզոր անհատականություն, որ կամուրջ է նետել Նալբանդյանի, Շահազիզի, Պատկանյանի սերնդի եւ Հովհաննիսյանի, Թումանյանի ու Իսահակյանի սերնդի միջեւ՝ բարձր գնահատվելով վերջիններիս կողմից:

Ս. Մուրադյանը տեւաբար զբաղվել է մեծ երգիծաբան Երվանդ Օտյանի կյանքի եւ գրական ժառանգության ուսումնասիրությամբ: «Տառապանքների միջից ժպտացող գրողը» հանգրվանում նա զետեղել է Մեծ եղեռնը պատկերող առաջին հայ վեպին՝ «Թիվ 17 խաֆիեն» երկին նվիրված ուսումնասիրությունը, ինչպես նաեւ Օտյանի նամակները, Պոլսի «Ժամանակ» օրաթերթին գրողի աշխատակցությունը լուսաբանող հոդվածները: Առանձնապես կարեւոր է «Թիվ 17 խաֆիեն» վեպն արժեւորող ուսումնասիրությունը, ուր գրականագետը գրել է. «Այդ երկը գեղարվեստականի հետ միասին ունի նաեւ վիթխարի ճանաչողական նշանակություն. նրանով Օտյանը, առաջինը մեզանում, բացահայտում էր թուրքական պետության իրական դեմքը, երիտթուրքերի հայակեր քաղաքականության, ծայրահեղ ազգայնամոլության, իսլամի՝ ուրիշ ազգության ու դավանանքի պատկանող մարդկանց նկատմամբ մոլեռանդ ատելության կրոնական դրդապատճառները, դավադիր եւ նախահարձակ ագրեսորի իսկական էությունը, հայերի ցեղասպանության՝ պետականորեն գաղտնի կազմակերպման եւ իրագործման քաղաքական, կրոնական, ազգայնամոլական ու հոգեբանական շարժառիթները:

Գրականագետի ուշադրության կենտրոնում են եղել մեր գրականության մեծերը՝ Խ. Աբովյանը, Ղ. Ալիշանը, Րաֆֆին, Սիամանթոն, Ավ. Իսահակյանը, Ե. Չարենցը, Դ. Դեմիրճյանը, Հ. Շիրազը, Պ. Սեւակը եւ ուրիշներ: Քննարկելով նրանց ստեղծագործության ամենաբարդ ու կնճռոտ հարցերը՝ նա իր սեփական դիտողությունններն ու դատողություններն է ներկայացնում, որոնցում գրական շատ երեւույթներ ստանում են ճշմարիտ գնահատական:

Ե. Չարենցի «Հայրենի սիրով հանգամարտ» տողը դարձել է խորագիրը չորրորդ հանգրվանի, ուր քննվում են Սիամանթո-Չարենց, Իսահակյան-Չարենց գրական ազգակցությունն ու ստեղծագործական հարազատությունը: Դա իրոք ծանրակշիռ, նոր ու թարմ խոսք է գրականագիտության մեջ: Իր գնահատումներում Ս. Մուրադյանն արժեւորել է նաեւ քննադատ Հարություն Սուրխաթյանին, որը 1920–30-ական թթ. հետեւաբար հանդես էր գալիս ժամանակի երկու հանճարների՝ Չարենցի ու Բակունցի, եւ մյուս տաղանդավոր գրողների բարձր արվեստի, նրանց գրողական ու մարդկային իրավունքների պաշտպանությամբ եւ ինքն էլ դարձավ ստալինյան մղձավանջային օրերի բռնություններին զոհը:

Նորագույն ժամանակների հայոց ազգային մեծ բանաստեղծ Հովհ. Շիրազի եւ «Գրական հանգրվանների» հեղինակի՝ Ս. Մուրադյանի քառորդ դար տեւած մտերմությունը հնարավորություն է ընձեռել վերջինիս՝ վեցերորդ հանգրվանում ներկայացնելու դարերն ի վեր գնացող, հավերժի որդի Հովհաննես Շիրազին: Այստեղ էլ իրեն արդարացնում է գրական ազգակցության տեսանկյունով մեր նորագույն քնարերգության մեծ դասականի ստեղծագործության քննությունը, որով բացահայտվում են Նարեկացի-Թումանյան-Իսահակյան-Շիրազ-Սեւակ բարդ կապերն ու առնչությունները:

«Գրական հանգրվանների» վերջին բաժինը խորագրված է «Զանազան դիտումներ»: Այստեղ արծարծվում են մեր գիտության, կրթության, մշակույթի, հայ գրականության դասավանդման, ծրագրերի ու դասագրքերի, հայերենի ուղղագրությանը վերաբերող հրատապ խնդիրներ:

Հենվելով մեր գրական մտքի նվաճումների եւ սեփական դիտարկումների վրա, հրաժարվելով գաղափարական պարտադրանքներից ու կաղապարներից՝ Ս. Մուրադյանը արդի գրականագիտության բարձրագույն չափանիշներով է մոտեցել գրական խնդիրներին, ազգային գեղարվեստական արժեքները գնահատել նոր ընթերցմամբ, նկատել է առաջներում չբացահայտված գեղեցկություններ: Նրա խորին համոզմամբ՝ հայ գրականությունը իր բովանդակային հարստությամբ, մեր ժողովրդի մտքի ու հոգեւոր աշխարհի, մարդկային էության եւ ազգային նկարագրի կերտման մեջ ունի իր անփոխարինելի դերը:

Այս է հասցեատեր նրա «Գրական հանգրվաններ» գիրքը:

ՌՈԲԵՐՏ ԳԱՎԱՅԱՆ

Չափազանց կարեւոր մատենագիտություն

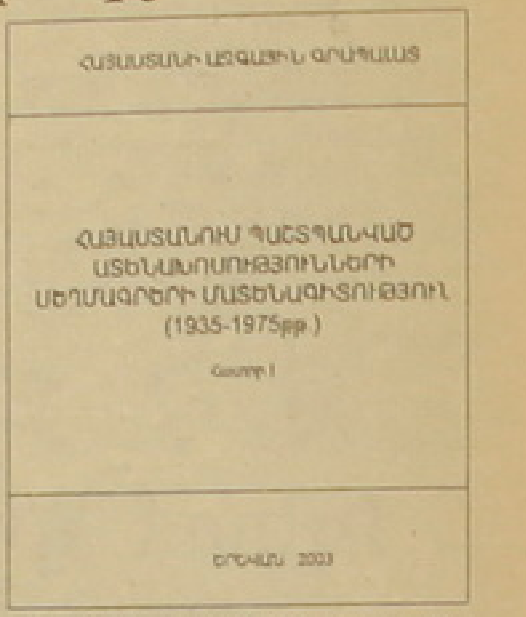

Մատենագիտական ցուցակների կազմումը չափազանց ծանր գործ է. մատենագետը պարտավոր է առնվազն ունենալ ծով համբերություն եւ անձկուն կամք՝ հասնելու համար իր նպատակին:

Անցյալ տարվա թվականով, շատ սահմանափակ տպաքանակով լույս է տեսել հույժ կարեւոր ու չափազանց անհրաժեշտ մի մատենագիտություն՝ Հայաստանի ազգային գրադարանի վերտառությամբ: «Հայաստանում պաշտպանված ատենախոսությունների սեղմագրերի մատենագիտություն (1935-1975 թթ.)», A-5 չափի 464 էջ ծավալով աշխատասիրությունը կազմել են գրադարանի երկարամյա աշխատակիցներ Լյուդմիլա Տաքյանը եւ Սվետլանա Սարգսյանը, մասնագետ-խմբագիրն է հանգուցյալ պրոֆ. Ռաֆայել Իշխանյանը, խմբագիրներն են Ծովինար Գեւորգյանն ու Համիկ Սաֆարյանը:

Սույն մատենագիտական ցանկն առաջին հատորն է մի մատենաշարի, որը նախատեսված է հրատարակել չորս հատորով: Երկրորդ հատորը կընդգրկի 1976-1993 ժամանակաշրջանը, երրորդը՝ 1994-ից (ՀՀ բարձրագույն որակավորման հանձնաժողովի կազմավորումից) առ այսօր: Չորրորդի մեջ նախատեսված է հավաքել ՀՀ տարածքից դուրս հայազգի գիտնականների պաշտպանած ատենախոսությունների սեղմագրերը:

Բացի Ռ. Իշխանյանի ստորագրած «Առաջաբանից», մյուս բոլոր նյութերը ռուսերեն են, քանի որ կազմողները նախընտրել են սեղմագրերը ներկայացնել հենց բնագրերի լեզվով, որը հասկանալի է, այդ ժամանակաշրջանում ռուսերենը պիտի լիներ: Ինչպես նշվել է «Առաջաբանում», մինչեւ այս աշխատասիրությունը «չկար մի ընդհանուր ուղեցույց, որ ներկայացներ Հայաստանի բոլոր գիտական հիմնարկներում եւ ուսումնական հաստատություններում պաշտպանված թեկնածուական եւ դոկտորական ատենախոսությունները: Ահա այդ պակասն է, որ լրացվում է ներկա մատենագիտությամբ: Ներկայացված են տարբեր ազգության հայցորդների, տարբեր լեզուներով գրված այն բոլոր ատենախոսությունները», որոնք գրվել են կամ չեն գրվել Հայաստանում, սակայն պաշտպանվել են Հայաստանում: «Չեն ներկայացված այն ատենախոսությունները, որոնք թեեւ գրվել են Հայաստանում, բայց պաշտպանվել են այլ վայրերում, անկախ ատենախոսության բովանդակությունից... եւ հայցորդի ազգությունից»:

Ցանկում տեղ են գտել 6009 ատենախոսության սեղմագրեր: Դրանք խմբավորվել են նախ՝ ըստ գիտության ոլորտի ճյուղի, իսկ ճյուղի մեջ՝ ըստ հեղինակի ազգանվան ռուսերենի այբբենական հաջորդականության, սկզբում դոկտորական, ապա՝ թեկնածուական ատենախոսությունները: Այդ գիտական բնագավառներն են՝ փիլիսոփայությունը, պատմությունը, էկոնոմիկան, իրավաբանությունը, ֆիզիկամաթեմատիկական գիտությունները, քիմիագիտությունը, երկրաբանություն-մետաղագիտությունը, աշխարհագրությունը, կենսաբանությունը, տեխնիկական գիտությունները, գյուղատնտեսությունը, անասնաբուժությունը, բժշկությունը, մանկավարժությունը, բանասիրությունը, արվեստագիտությունը եւ ճարտարապետությունը: Յուրաքանչյուր միավոր բովանդակում է հետեւյալ տվյալները. հեղինակի ազգանունը, անվան եւ հայրանվան սկզբնատառերը, ատենախոսության վերնագիրը, վայրը (Երեւան), տարեթիվը փակագծերում՝ այն հիմնարկ(ներ)ը, ուր պատրաստվել եւ/կամ պաշտպանվել է տվյալ ատենախոսությունը:

Հատորի ավարտին բերվել է ատենախոսների այբբենական ցանկը, որին հաջորդում է օգտագործված գրականության ցանկը:

Հատորը կազմողների համաձայն, հրատարակության պատրաստ է երկրորդ հատորը, իսկ երրորդը համարյա պատրաստ է: Պակասում են ֆինանսական միջոցները... Այսուհանդերձ, կազմողները հույս ունեն, որ պետական մարմիններում եւ ընդհանրապես հայկական միջավայրում կգտնվեն մարդիկ, ովքեր կհասկանան նման մատենագիտության հույժ կարեւոր նշանակությունը եւ օգնության ձեռք կմեկնեն: Կազմողները հույս ունեն, որ արտերկրում ատենախոսություններ պաշտպանած հայազգի գիտնականները, մասնավորապես սփյուռքահայերը կօժանդակեն իրենց աշխատանքին ու Հայաստանի ազգային գրադարան կուղարկեն իրենց ատենախոսությունների համապատասխան տվյալները:

ԳԵՎՈՐԳ ՅԱԶԸՃՅԱՆ

Լույս տեսավ Սերգեյ Գալոյանի նոր գիրքը

Լույս է տեսել «Ազգ» օրաթերթի լրագրող Սերգեյ Գալոյանի «Սայթաքուն գլխարկի վրայով» վիպակը, որը հեղինակի յոթերորդ գիրքն է: Վիպակի յուրատեսակ կառուցվածքը՝ չափածո ստեղծագործությունների համադրումով բավականին հետաքրքրահարույց է: Գրողի խորհրդածությունները կյանքի, մարդու եւ աշխարհի փոխհարաբերությունների, ժամանակի եւ հավերժության համատեքստում շոշափում են մարդու, նրա էության երկվության եւ բարոյականության հարցեր: «Ազգ» օրաթերթի հրատարակությամբ լույս տեսած գիրքը (213 էջ) տպագրվել է «Ոսկան Երեւանցի» տպագրատանը, նկարները՝ Արզօ-ի:

ԾԱՂՐԱՆԿԱՐՉԻ ԱՉՔԵՐՈՎ

ԱԶԳ

Մարզական

Մարտական ոչ-ոքի

Լատվիական ֆուտբոլի նշանակալի օրը

«D» խմբում ընդգրկված հավաքականների մրցավեճով ավարտվեց ֆուտբոլի Եվրոպայի առաջնության նախնական մրցաշարի առաջին տուրը: Ֆուտբոլասերներն ականատես եղան դիտարժան ու լարված երկու մրցախաղերի, որոնց ելքը դժվար էր գուշակել: Առաջնության նորեկ Լատվիայի հավաքականն արժանավայել խաղ ցուցադրեց՝ լուրջ դիմադրություն ցույց տալով Չեխիայի ընտրանուն: Թեեւ լատվիացիներին չհաջողվեց պահպանել հաղթական հաշիվը եւ ի վերջո նրանք խաղադաշտը թողեցին պարտված, սակայն առաջնության նորեկն արժանի է գովասանքի: Թիմի նորամուտը ստացվեց: Ընդամենը 5 րոպե չբավականացրեց լատվիացիներին խոշոր անակնկալ մատուցելու համար: Իսկ չեխերին հաղթանակը տրվեց մեծ ջանքերի շնորհիվ: Եվ պատահական չէ, որ խաղից հետո չեխերի գլխավոր մարզիչ **Կարել Բրյուկները** գովեստով էր խոսել մրցակցի մասին. «Գիտեի, որ մեզ բարդ խաղ է սպասում, բայց չէի պատկերացնում, որ այդքան դժվար կլինեն լատվիացիներին հաղթելը: Լատվիայի հավաքականը պաշտպանական հուսալի գիծ ունի, որը գործում է «երկաթյա» կարգապահությամբ: Մրցակիցը պայքարեց մինչեւ վերջ եւ ապացուցեց, որ արժանի հակառակորդ է: Մենք շատ լավ սկսեցինք խաղը, սակայն առաջին խաղակեսի երկրորդ մասը խաղացինք ոչ այնպես, ինչպես ծրագրել էինք: Մրցակցի խփած գոլը խուճապ չառաջացրեց թիմում, քանի որ դրությունը շտկելու համար 45 րոպե ունեինք մեր տրամադրության տակ: Երկրորդ խաղակեսում իմ տղաները շատ ավելի ագրեսիվ գործեցին: Բարոշի գոլից՝ հետո վերջապես թեթեւացած շունչ քաշեցի»:

Ալեքսանդր Ստարկով (Լատվիայի հավաքականի գլխավոր մարզիչ)- Այս օրը լատվիական ֆուտբոլի համար նշանակալից օր էր: Ճիշտ է, հանդիպման արդյունքից դժգոհ եմ: Թեեւ արժանավայել խաղ ցուցադրեցինք, սակայն պարտվեցինք: Չեմ թաքցնում, խաղից առաջ շատ էի նյարդայնանում, քանի որ մենք երբեք նման բարձր մակարդակի մրցաշարի չէինք մասնակցել: Խաղը ցույց տվեց, որ կարող ենք հավասար պայքար մղել եվրոպական առաջատար հավաքականների հետ: Ինչո՞ւ չեխերին հաջողվեց հաղթանակ կորզել: Վճռորոշ դեր խաղաց նրանց հոյակապ վարպետությունը: 2-րդ խաղակեսում մենք բավական ժամանակ մրցակցին չէինք թույլատրում մոտենալ մեր դարպասին: Դրանում մեծ էր նախ եւ առաջ պաշտպաններ Զեմլինսկու եւ Ստեպանովի, ինչպես նաեւ դարպասապահ Կոլինկոյի ներդրումը: Հույսով եմ, որ գերմանացիների հետ խաղում կհաջողվի ավելի լավ հանդես գալ:

Մեծ հետաքրքրություն էր առաջացրել եվրոպական ֆուտբոլի երկու տիտղոսակիր հավաքականների՝ Գերմանիայի եւ Հոլանդիայի մրցավեճը: Դա մրցակիցների 35-րդ հանդիպումն էր, ընդ որում առաջինը կայացել էր 1910 թ.: 13 անգամ հաղթել էին գերմանացիները, 9 անգամ՝ հոլանդացիները: Պաշտոնական մրցումներում առաջին խաղը կայացել էր 1974 թ., ֆուտբոլի աշխարհի առաջնության եզրափակիչում, որտեղ 2-1 հաշվով հաղթել էին գերմանացիները: 1988 եւ 1992 թթ. Եվրոպայի առաջնություններում արդեն հաջողությունն ուղեկցել էր հոլանդացիներին, իսկ 1990 թ. աշխարհի առաջնության 1/8 եզրափակիչում հաղթել էին գերմանացիները:

Այս անգամ գրանցվեց մարտական ոչ-ոքի, ընդ որում հոլանդացիներին պարտությունից փրկեց ճանաչված ռմբարկու Ռուդ վան Նիստելրոյը՝ դժվարին դրությունից շրջադարձ հարվածով հավասարեցնելով հաշիվը: Վերջինս խաղից հետո նշել էր. «Մենք արժանի էինք ոչ-ոքի արդյունքի: Փորձում էինք ողջ խաղի ընթացքում կարգավորել մեր խաղը: Գերմանացիների հետ հանդիպումները միշտ էլ անցնում են լուրջ պայքարում, սակայն մենք շարունակեցինք պայքարել եւ հասնել ցանկալի արդյունքի: Դրան նպաստեց նաեւ մեր երկրպագուների բուռն աջակցությունը»:

Իսկ թիմերի գլխավոր մարզիչները հետեւյալ կարծիքը հայտնեցին.

Ռուդի Ֆյոլլեր (Գերմանիա)- Խաղի արդյունքն անհանգստացնում է: 1-0 հաշվի ժամանակ պետք է 2-րդ գոլը խփեինք: Այդ դեպքում կարող էինք խաղավերջում եւս մեկ գնդակ բաց թողնել: Իսկ այսօր մենք ոչինչ չկորցրինք, սակայն նաեւ ոչինչ ձեռք չբերեցինք:

Դիկ Ադվոկատ (Հոլանդիա)- Երկու թիմերն էլ շատ լավ չխաղացին, ուստի ոչ-ոքին օրինաչափ էր: Գերմանացիների խփած գոլը ոչ թե դարպասապահի, այլ պաշտպանների սխալի արդյունք էր: Երբ մենք գոլ խփեցինք, վան Նիստելրոյն ապացուցեց, որ կարող է ոչնչից գոլ ստեղծել: Առաջին 20 րոպեներին մտածում էինք միայն սեփական դարպասի պաշտպանության մասին: Պաշտպանությունում շատ ֆուտբոլիստներ էին կուտակվել, փոխանակ գործելու դաշտի կենտրոնում: Հետո ստիպեցի տղաներիս ավելի սուր խաղալ: Հարկավոր է վերլուծել պաշտպանությունից հարձակման անցնելու թիմի գործողությունները:

Եվ այսպես, ֆուտբոլի Եվրոպայի առաջնությունում ավարտվեց առաջին տուրը: Երեկ ուշ երեկոյան Ռուսաստան–Պորտուգալիա, Իսպանիա–Հունաստան հանդիպումներով մեկնարկեց առաջնության 2-րդ տուրը:

Խաղերի արձանագրություններից

Չեխիա–Լատվիա՝ **2-1 (0-1)**
0-1՝ Վերպակովսկի (45), 1-1՝ Բարոշ (73), 2-1՝ Հայնց (85):
Գերմանիա–Հոլանդիա՝ **1-1 (1-0)**
1-0՝ Ֆրինգս (30), 1-1՝ վան Նիստելրոյ (81)

Եվրոպայի առաջնությունների ռեկորդակիրները

• Գերմանիայի հավաքականի նախկին ավագ Լոթար Մաթեուսը եւ Դանիայի ընտրանու դարպասապահ Պետեր Շմեյխելը մասնակցել են Եվրոպայի չորս առաջնությունների եզրափակիչ փուլի հանդիպումներին: Մաթեուսը մասնակցել է 1980, 1984, 1988 եւ 2000 թթ. առաջնություններին, իսկ Շմեյխելը դարպասը պաշտպանել է 1988, 1992, 1996 եւ 2000 թթ. առաջնություններում:

• Բոլորից շատ հանդիպումների (13-ական) են մասնակցել գերմանացիներ Յուրգեն Կլինսմանը, Թոմաս Հյոսլերը, ֆրանսիացիներ Լորան Բլանն ու Դիդյե Դեշամը, հոլանդացի Դեննիս Բերգկամպը, դանիացի Պետեր Շմեյխելը եւ իտալացի Պաոլո Մալդինին: Եվրո-2004-ի մասնակիցներից բոլորից շատ՝ 11 խաղի է մասնակցել ֆրանսիացի Մարսել Դեսային, որը լավ հնարավորություն ունի նոր ռեկորդ սահմանելու:

• Խաղադաշտում անցկացրած րոպեների քանակով ռեկորդակիրը Ֆրանսիայի հավաքականի նախկին պաշտպան Լորան Բլանն է (1268 րոպե): Երկրորդ ցուցանիշը պատկանում է Պետեր Շմեյխելին (1200): Եվրո-2004-ի մասնակիցներից Զինեդին Զիդանի ցուցանիշն անգլիացիների հետ հանդիպումից հետո կազմում է 1047 րոպե: Եթե ֆրանսիացիները հանդես գան քառորդ եզրափակչում, ապա Զիդանը կարող է գերազանցել իր նախկին թիմակցի ռեկորդը:

Պատրիկ Կլյույվերտ

• Եվրոպայի առաջնությունների եզրափակիչ փուլի լավագույն ռմբարկուն հանրահայտ ֆրանսիացի կիսապաշտպան Միշել Պլատինին է՝ 9 գոլ: Ընդ որում, նա այդ բոլոր գնդակները խփել է մեկ առաջնությունում՝ 1984 թ., ինչը բացարձակ ռեկորդ է: 1996 եւ 2000 թթ. 7 գոլի հեղինակ է դարձել անգլիացի Ալան Շիրերը: Եվրո-2000-ի մասնակիցներից լավագույն արդյունքն ունի Պատրիկ Կլյույվերտը (Հոլանդիա)՝ 6 գոլ:

• Մինչ օրս Եվրոպայի առաջնություններում գրանցվել է 7 «հեթ-տրիկ»: Դրանցից երկուսը 1984 թ. իր օգտին է գրանցել Միշել Պլատինին: Նա այդ տարի 3-ական գնդակ է խփել Բելգիայի (5-0) եւ Հարավսլավիայի (3-2) հավաքականների դարպասները: Մեկական «հեթ-տրիկի» հեղինակ են գերմանացիներ Դիտեր Մյուլլերը (1976 թ.՝ Հարավսլավիային) եւ Կլաուս Ալոֆսը (1980 թ.՝ Հոլանդիային), հոլանդացիներ Մարկո վան Բաստենը (1988 թ.՝ Անգլիային) եւ Պատրիկ Կլյույվերտը (2000 թ.՝ Հարավսլավիային), պորտուգալացի Սերժիու Կոնսեյսաուն (2000 թ.՝ Գերմանիային):

ՇԱԽՄԱՏ

Տրիպոլին հյուրընկալել է շախմատիստներին

Վաղը Լիբիայի մայրաքաղաք Տրիպոլիում մեկնարկում է շախմատի աշխարհի տղամարդկանց անհատական առաջնությունը, որն անցկացվում է նոկաուտ համակարգով: Առաջնության 128 մասնակիցները վիճակահանությամբ բաժանվել են զույգերի, որոնք կանցկացնեն 2-ական պարտիա: Եթե դրանք ի հայտ չբերեն հաղթողին, ապա մրցակիցները եւս երկու պարտիա կանցկացնեն արագ շախմատի կանոններով, իսկ հարկ եղած դեպքում՝ նաեւ կայծակնային մրցախաղ: Աշխարհի առաջնությունում հանդես կգան ութ հայ գրոսմայստերներ, որոնցից 7-ը ներկայացնում են Հայաստանը, իսկ Սերգեյ Մովսիսյանը հանդես է գալիս Սլովակիայի դրոշի ներքո:

Վիճակահանությամբ մեր շախմատիստները հետեւյալ զույգերն են կազմել. Վլադիմիր Հակոբյան–Խոսե Գարսիա Գոնսալես (Մեքսիկա), Սերգեյ Մովսիսյան–Կոնստանտին Լանդա (Ռուսաստան), Լեւոն Արոնյան–Մագնուս Կառլսեն (Նորվեգիա), Ռաֆայել Վահանյան–Էհսան Ղաեմ Մագհամի (Իրան), Սմբատ Լպուտյան–Մերաբ Գագունաշվիլի (Վրաստան), Աշոտ Անաստասյան–Բու Հուանգզզի (Չինաստան), Գաբրիել Սարգսյան–Սերգեյ Տիվյակով (Հոլանդիա), Կարեն Ասրյան–Եվգենի Ագրեստ (Շվեդիա):

Սմիսլովը երգում է Պետրոսյանի պատվին

«Պետրոսյանականներ»-աշխարհի հավաքական շախմատային մրցախաղի վերջին ակորդները երաժշտական էին: «Դարի մրցախաղի» եւ Տիգրան Պետրոսյանի պատվին կազմակերպված ընդունելության մասնակիցներն ականատես եղան հուզիչ պատկերի՝ 83-ամյա Վասիլի Սմիսլովը ջերմ խոսքերով վերհիշելով իր գործընկերոջը՝ Տիգրան Պետրոսյանին, կատարեց հրաշալի մի մեներգ: Նա դեռ երիտասարդ տարիներին աչքի էր ընկնում երաժշտական տաղանդով: Այժմ էլ իր պատկառելի տարիքում աչքի ընկավ հրաշալի կատարմամբ եւ արժանացավ օվացիաների:

Փակման հանդիսավոր արարողության ժամանակ արդյունքներն ամփոփեց աշխարհի ամենահանրահայտ շախմատային մրցավարը՝ հոլանդացի Հերբ Գիյսենը: Ապա հայտարարվեց երկու թիմերի մարտավարների՝ գրոսմայստերներ Արշակ Պետրոսյանի եւ Հոլանդիան ներկայացնող Գենադի Սոսոնկոյի գլխավորած հանձնաժողովի որոշումը. «Դարի մրցախաղի» լավագույն պարտիա է ճանաչվել Ռաֆայել Վահանյանի տարած հաղթանակն անգլիացի Մայքլ Ադամսի նկատմամբ: Ներկաների բուռն ծափահարությունների ներքո Վահանյանն ստացավ հատուկ մրցանակը:

Անդրադառնալով Տիգրան Պետրոսյանին եւ մեր ժողովրդի կյանքում նրա կատարած դերին, ՀՀ շախմատի ֆեդերացիայի նախագահ Սերժ Սարգսյանը նշեց, որ երկրորդ աշխարհամարտի ավարտից հետո ամբողջ Հայաստանն այնպիսի ցնծություն չէր ապրել, ինչպես 1963-ին, երբ Պետրոսյանը հաղթելով Բոտվիննիկին, հռչակվեց աշխարհի չեմպիոն: Այժմ աշխարհում մոտ 20 հայ գրոսմայստեր կա, ընդգծեց Ս. Սարգսյանը, 10 միլիոնանոց ժողովրդի համար դա շոշափելի թիվ է: Եվ, անկասկած, մեր բոլոր շախմատային նվաճումները Պետրոսյանով սկսած վերելքի արդյունքներն են:

Անանդը խոսեց Պետրոսյանի եզակի շախմատային տաղանդի մասին: Կասպարովը հուզիչ խոսք ասաց Պետրոսյան մարդու եւ Պետրոսյան շախմատիստի մասին: Ընդգծելով այս մրցախաղի իսկական հաջողությունը, Կասպարովը շեշտեց, որ իր գլխավորած հայկական թիմը հավասար պայքար մղեց աշխարհի հավաքականի դեմ: «Մենք պատվով անցկացրինք մրցախաղը, եւ կարծում եմ, որ մեզ փոխվրեժի հնարավորություն պետք է տրվի», ներկաների ծափերի ներքո ասաց Կասպարովը: Մրցաշարի կազմակերպիչ-հովանավորները՝ Մոսկվայի հայ գործարարները հայտարարեցին, որ ամեն ինչ կանեն, որպեսզի այն դառնա ավանդական:

ԳԱԳԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Բեքհեմը պատրաստ է 11 մ-ի իրացմանը

Անգլիայի հավաքականի ավագ Դեյվիդ Բեքհեմը հայտարարել է, որ չնայած ֆրանսիացիների հետ խաղում անհաջողությանը, շարունակելու է 11 մ հարվածների իրացումը, եթե նման հնարավորություն ընձեռվի: Նա նշել է, որ նախկինում էլ հանդես գալով «Մանչեսթր յունայթեդում» եւ Անգլիայի հավաքականում, երբ չէր իրացնում 11 մ հարվածը, շարունակում էր կրկին մոտենալ գնդակին 11 մ նշանակետից հարված կատարելու համար: Բեքհեմը հուսով է, որ կհաղթահարի հոգեբանական արգելքը եւ այսուհետեւ ավելի հաջող կիրացնի 11 մ հարվածները:

Նա նաեւ անդրադարձել է շվեյցարացիների հետ առաջիկա հանդիպմանը. «Մենք կաշխատենք մրցակցի դարպասը խփել այնքան գնդակ, որքան կկարողանանք եւ չենք բավարարվի նվազագույն արդյունքով: Մեր ֆուտբոլիստներն անհամբերությամբ են սպասում մրցավարի մեկնարկային սուլիչին: Պետք է ֆրանսիացիներից կրած պարտությունից հետո համոզիչ հաղթանակի հասնել»:

Բարիչը ֆուտբոլիստներից ոմանց հանգիստ կտրամադրի

Խորվաթիայի հավաքականի գլխավոր մարզիչ Օտտո Բարիչը հնարավոր է ֆրանսիացիների հետ խաղին իր ուժեղագույն կազմը խաղադաշտ դուրս չբերի: Նա պատրաստվում է իր առաջատար խաղացողներին հանգիստ տալ: Բարիչը նշել է, որ թիմում զգուշացում ստացած 5 ֆուտբոլիստներ կան, որոնք պետք է շատ զգույշ լինեն, որպեսզի երկրորդ դեղին քարտը չստանան: Նրա կարծիքով, իրենց համար վճռորոշ կլինի Անգլիայի հավաքականի հետ կայանալիք 3-րդ հանդիպումը: Իսկ ֆրանսիացիների հետ խաղում գլխավորը չպարտվելն է:

Իսպանացիների հաղթանակը գնորդներին շահավետ կլինի

Կենցաղային տեխնիկայի առեւտրով զբաղվող մի շարք իսպանական խանութների տերերը հայտարարել են, որ գնորդներին կվերադարձնեն գնված ապրանքների գումարը, եթե Իսպանիայի ընտրանին նվաճի Եվրոպայի չեմպիոնի տիտղոսը: Կվերադարձվեն գնված հեռուստացույցերի, տեսամագնիտոֆոնների եւ ձայնագրիչների գումարները: Նմանօրինակ գովազդային ակցիա է կազմակերպվել նաեւ Գերմանիայում:

Էջը պատրաստեց ԱՇՈՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

Փոփոխություններ բուհերի ընդունելության քննությունների կանոններում

ԵՐԵՎԱՆ, 16 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: 2004-2005 ուստարվա բուհերի ընդունելության քննությունների կանոններում կատարվել են մի շարք փոփոխություններ:

ՀՀ կրթության և գիտության նախարար **Սերգո Երիցյանը** լրագրողների հետ հանդիպման ժամանակ ասաց, որ ֆիզիկայի, մաթեմատիկայի և քիմիայի քննությունները կանցկացվեն մեկ տարբերակով: Անվճար տեղերի մրցույթը կանցկացվի առաջին հայտի գերակայությամբ, իսկ հաջորդ՝ անվճար և վճարովի մրցույթի 7 հայտերը դիմորդը կարող է լրացնել ցանկացած հաջորդականությամբ:

Այն մասնագիտությունների համար, որտեղ հայոց լեզուն մասնագիտությունների և քննությունների ցանկում նշված է մեկ աստղանիշով, որպես ոչ մրցութային գնահատական կարող է օգտագործվել նաև միջին մասնագիտական և մասնագիտական տեխնիկական (հիմնական ընդհանուր կրթական հիմքով) ուսումնական հաստատության ավարտական գնահատականը:

Նախարարի տեղեկացմամբ, վճարովի ուսուցման մրցույթին մասնակցելու համար դիմորդները կենտրոնացված կարգով հանձնում են երկու քննություն: Թափուր տեղեր առաջանալու դեպքում մրցույթին մասնակցելու համար մասնագիտությունների և քննությունների ցանկում երկու աստղանիշով նշված առարկաների համար որպես մրցութային գնահատական դիմորդը կարող է հայտագրել միջնակարգ կրթության ատեստատում կամ համապատասխան ավարտական փաստաթղթում այդ առարկաների ավարտական քննությունների կամ տարեկան գնահատականը:

Նորամուծություններից մեկն էլ այն է, որ, ըստ Ս. Երիցյանի, երաժշտության և արվեստի գծով միջազգային ու հանրապետական մրցույթների հաղթողները չեն օգտվում առանց քննությունների հանձնելու հանրապետական ընդունող հանձնաժողովի որոշմամբ բուհ ընդունվելու արտոնությունից, որը նրանք կարող են օգտագործել միայն հավասար միավորի դեպքում:

ՀՀ գյուղական բնակավայրերի դպրոցների և ՀՀ մարզպետարանների կրթության վարչությունների հայտերի հիման վրա կազմակերպվում է մանկավարժական կադրերի նպատակային ընդունելություն՝ գյուղական համայնքների հանրակրթական դպրոցներում ուսուցիչների պահանջարկի մինչև 50 տոկոսի չափով:

Մրցութային հավասար միավորների դեպքում ըստ հերթականության առավելություն է տրվում նաև տվյալ մասնագիտությանը համապատասխան միջին մասնագիտական կրթություն ստացած դիմորդներին:

Հարցաշարերում կատարվել են որոշակի փոփոխություններ. հայոց պատմության տեստում բոլոր հարցերի համար մշակվել է երեքական ենթահարց: Կառուցվածքային փոփոխություն կա նաև հայոց լեզվի տեստում. հինգերորդ առաջադրանքում բարդ ստորադասական նախադասությունը պարզի վերածելու, իսկ դերբայական դարձվածով նախադասությունը բարդ ստորադասական դարձնելու առաջադրանքում նախկին 2-ի փոխարեն այս տարի տրվելու է 4 նախադասություն:

Բեռնատարից ընթացքի ժամանակ թափվել է ծծմբական թթու

Արտակարգ իրավիճակների վարչության լրատվական կենտրոնից տեղեկանում ենք, որ հունիսի 14-ին, ժամը 18:30-ի սահմաններում ահազանգ է ստացվել, որ Երևանի Չարենցի և Լեռնցեղի փողոցների խաչմերուկով անցնող բեռնատար մեքենայից թափվել է քիմիական նյութ: Դեպքի վայր է մեկնել ԱԻՎ ճգնաժամային կառավարման օպերատիվ խումբը: Ըստ նախնական տվյալների, անհայտ բեռնատարից, չպարզված հանգամանքներում, թափվել է մոտ 2 լիտր ծծմբական թթու և հոսել է Չարենցի փողոցով մոտ 100 մետր: Թթվի զանգվածը չեզոքացնելու համար անհրաժեշտ են եղել հատուկ մեքենաներ: Ժամը 21:40-ին ջրատար մեքենաները շարունակել են չեզոքացման աշխատանքները: Դեպքի վայրում են եղել երկու հրշեջ և մեկ ջրատար մեքենաներ:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկը հայտարարում է **բաց մրցույթ**՝ «Բանկերի վերակառուցման գործընթացների կառավարման վարչության», «Ուղեկցման և կառավարման բաժնի»՝ բաժնի պետ, բանկային կառավարիչ և «Վերլուծության և վերահսկողության բաժնի»՝ բաժնի պետ, բանկային կառավարիչ պաշտոնների համար:

«Ուղեկցման և կառավարման բաժնի» խնդիրներն են՝ անվճարունակ բանկերի ֆինանսական առողջացման սահուն գործընթացի կառավարում, լուծարվող բանկերի լուծարման սահուն գործընթացների կառավարում, բանկերը ՀՀ-ում և օտարերկրյա պետություններում ներկայացնելը:

«Վերլուծության և վերահսկողության բաժնի» խնդիրներն են՝ բանկերի ֆինանսական վիճակի ուսումնասիրություն, անվճարունակության գործընթացում գտնվող բանկերի վերակազմակերպման և ֆինանսական առողջացման, ինչպես նաև լուծարման ենթակա բանկերի լուծարման հնարավոր սցենարների վերլուծություն և գնահատում, անվճարունակության գործընթացում գտնվող բանկերի վերակազմակերպման գործընթացի վերահսկում, ֆինանսական առողջացման ծրագրի ներդրում անվճարունակ բանկերի և լուծարվող բանկի մոնիտորինգ, ավանդների երաշխավորման հիմնադրամի կողմից վճարվող և վճարված միջոցների վերադարձման աշխատանքների մոնիտորինգ:

Մրցույթին կարող են մասնակցել այն քաղաքացիները, ովքեր ունեն.

* բարձրագույն մասնագիտական (կառավարում, իրավագիտություն, տնտեսագիտություն) կրթություն և 2-3 տարվա մասնագիտական աշխատանքային փորձ,
* բարձրագույն ոչ մասնագիտական կրթություն և 4 տարվա մասնագիտական աշխատանքային փորձ,
* բանկի կառավարման (այդ թվում՝ լուծարվող բանկի) 1 տարվա աշխատանքային փորձ,
* արդարադատության նախարարության կողմից տրամադրված անվճարունակության գործերով կառավարչի լիցենզիա (միայն Ուղեկցման և կառավարման բաժնի աշխատակիցների համար),
* գիտելիքներ հետևյալ ոլորտներում՝ կառավարման տեսություն, բանկային օրենսդրական և նորմատիվային դաշտի տիրապետում, հաշվապահություն, բանկային գործ, ֆինանսական վերլուծություն, բանկային ռիսկերի կառավարում, բանկային գործունեության առնչվող հարկային և քաղաքացիական օրենսդրություն, հայերեն, ռուսերեն, անգլերեն լեզուների իմացություն:

Մրցույթին մասնակցել ցանկացողները մինչև ս.թ. հունիսի 21-ը կարող են դիմել ՀՀ կենտրոնական բանկի աշխատակազմի Անձնակազմի կառավարման բաժին՝ ներկայացնելով հետևյալ փաստաթղթերը.

* դիմում (Ձեզ տրվում է ՀՀ կենտրոնական բանկում),
* ինքնակենսագրություն (ռեզյումե),
* կադրերի հաշվառման անձնական թերթիկ (Ձեզ տրվում է ՀՀ կենտրոնական բանկում),
* անձնագրի պատճեն,
* դիպլոմի և դիպլոմի միջուկի պատճեններ,
* զինգրքույկի պատճեն (արական սեռի ներկայացուցիչների համար),
* աշխատանքային գրքույկի պատճեն,
* երկու գունավոր լուսանկար, 3x4 չափսի:

Մեկ անձը կարող է դիմել միաժամանակ տարբեր պաշտոնների համար: Հեռախոսահամարներ՝ 56-14-40 և 06-32 (ներքին):

ՀՀ կենտրոնական բանկի մամուլի ծառայություն

ՀՀ Կենտրոնական բանկի խորհրդի նիստում

Կենտրոնական բանկի խորհուրդը հունիսի 15-ի նիստում, որը վարում էր բանկի նախագահ Տ. Սարգսյանը, հաստատեց «ՀՀ ԿԲ ֆինանսական հավելեցվության վերտուցման նպատակով աուդիտորական կազմակերպության ընտրության համար ՀՀ ԿԲ կողմից իրականացվող հրապարակային մրցույթի կազմակերպման մասին» կանոնակարգը, և փոփոխություններ ու լրացումներ կատարեց «Վարկային կազմակերպությունների գործունեության կարգավորումը, վարկային կազմակերպությունների գործունեության տնտեսական նորմատիվները» կանոնակարգ 14-ում:

ԿԲ խորհուրդը պաշտոնական պարզաբանում տվեց «Բանկերի և բանկային գործունեության մասին» ՀՀ օրենքի 20-րդ հոդվածի 2-րդ կետի «ը» ենթակետի կիրառման վերաբերյալ:

Խորհուրդը որոշեց արտարժույթի առք ու վաճառքի լիցենզիաներ տրամադրել անհատ ձեռնարկատեր Շողիկ Դոխոյանին և «ՀԳՀ Արենա» ՍՊԸ-ին, ինչպես նաև «Ստոպբռոք» ՍՊԸ-ին այլ վայրերում ևս արտարժույթի առք ու վաճառք իրականացնելու լիցենզիա տրամադրել: Խորհրդի որոշմամբ ուժը կորցրած ճանաչվեց արտարժույթի առք ու վաճառքի գործառնություններ իրականացնելու թիվ 266 լիցենզիան:

ԿԲ խորհուրդը որոշեց հրատարակել «ՀՀ կենտրոնական բանկի տեղեկագիր» ամսական պարբերականի 2004 թվականի մայիս ամսվա համարը:

ՀՀ ԿԲ մամուլի ծառայություն

ԲՀԻ ՕԺԱՆԴԱԿՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ ՀԱՅԱՍՏԱՆՅԱՆ ՄԱՍՆԱՃՅՈՒՂ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԵՎՐՈՊԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԸ (ԿԵՀ)

Հայտարարում է մրցույթ բարձրագույն հաստատությունների դասախոսների համար՝ «Դասընթացների մշակման կենտրոն» ծրագրին մասնակցելու նպատակով:

Ծրագիրը նախատեսված է սոցիալական և հումանիտար գիտություններ դասավանդող մասնագետների համար: Դասընթացների աշխատանքային լեզուն անգլերենն է:

Դիմումների ընդունման և դասընթացների անցկացման ժամկետների վերաբերյալ լրացուցիչ տեղեկություններ ստանալու համար դիմել ԲՀԻՕՀՀՄ-ի գրասենյակ հետևյալ հասցեով.

Երևան, Պուշկինի 1, բն. 2, հեռ. 542119, 541719, 543901.

էլ. փոստ. panaida@osi.am; Ինտերնետային հասցե. http://www.osi.am

ԲԱՑ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ ՕԺԱՆԴԱԿՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆՅԱՆ ՄԱՍՆԱՃՅՈՒՂԸ

Տեղեկատվական ծրագրի շրջանակներում հայտարարվում է մրցույթ՝ գրադարանների հիմքի վրա հեռահաղորդակցման շրջանային կենտրոնների ստեղծման և գրադարաններում տեղեկատվական հաղորդակցման նոր տեխնոլոգիաների ներդրման համար: Մրցույթին կարող են մասնակցել մարզային գրադարանները: ԲՀԻՕՀՀՄ-ից հայցվող գումարը չպետք է գերազանցի 7,000 ԱՄՆ դոլարը: Փաստաթղթերի ընդունման վերջին ժամկետը 2004 թ. հուլիսի 14-ն է: Դիմումի ձևն ու լրացուցիչ տեղեկություններ ստանալու համար դիմել ԲՀԻՕՀՀՄ-ի գրասենյակ հետևյալ հասցեով՝

ք. Երևան, Պուշկինի 1, բն. 2:

Հեռ.՝ 54 17 19, 54 21 19, 54 39 01 էլ. փոստ՝ andranik@osi.am;

Ինտերնետային հասցե՝ http://www.osi.am

ՀՀ Կենտրոնական բանկը 17.06.2004թ. ժ.9.00 ից սահմանում է արտարժույթի հետևյալ հաշվարկային փոխարժեքները ու գնման և վաճառքի հետևյալ գները.

ISO-ի կոդը	Միավոր	Արտարժույթ	Հաշվարկային փոխարժեք	Գնում	Վաճառք
USD	1	ԱՄՆ դոլար	545.63	540.20	551.10
EUR	1	ԵՎՐՈ	657.92	654.00	661.90
RUR	1	Ռուս. ռուբլի	18.80	17.70	19.90

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Սույն թվականի հուլիսի 16-ին, ժամը 15:00-ին, Արարատ քաղաքի թիվ 5 միջնակարգ դպրոցում տեղի կունենա աճուրդ-վաճառք: Վաճառքի են դրված հետևյալ մեքենասարքավորումները և գույքը, որոնք բարոյապես և ֆիզիկապես մաշված, անմիջապես վաճառվում են:

N	Գույքի անվանումը	Ստացման տարեթիվը	Մեկնարկային գինը
1.	Տնակ 2 սենյականոց	1990	132800
2.	Տրակտոր ՄՏԶ-80	1986	120000
3.	Էքսկավատոր	1988	200000
4.	Ավտոմեքենա «Գազ-52»	1987	960000
5.	Ավտոմեքենա ՄՊԵՑ	1987	150000
6.	Ավտոմեքենա ՄՊԵՑ	1987	200000

Հայտերն ընդունվում են մինչև հուլիսի 13-ը: Աճուրդի մասնակցության վճարը կազմում է մեկնարկային գնի 5 տոկոսը: Տեղեկությունների համար զանգահարել **(038) 4-57-23, 4-59-52:**

ՏՆՕՐԻՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Խնդրում ենք բոլոր կազմակերպություններին և քաղաքացիներին, **Գարեգին Ցոլակի Սուքիասյանի** (ծնվել է 1965 թ., բնակվել է Երևանի Ա. Բակունցի թիվ 19 տանը) վերաբերյալ տեղեկությունները հայտնել Արաբկիր և Քանաքեռ-Զեյթուն համայնքների առաջին ատյանի դատարանին կամ զանգահարել **24-01-61** հեռախոսահամարով:

Ամերիկյան դեսպանատունը հրավիրում է աճուրդային գնումների

Աճուրդի են հանվում ամերիկյան կահույք, էլեկտրական սարքավորումներ, մեքենաներ, գեներատորներ (միաֆազ և եռաֆազ): Աճուրդը կկայանա 2004 թ. հունիսի 20-ին, ժամը 10:00-16:00, դեսպանատան պահեստում, որը գտնվում է Չարբախ, Արարատյան 90 հասցեում (մուտքը Շահումի փողոցից, որը հայտնի է նաև որպես Շահվերդյան փողոց):

Աճուրդի հանվող ապրանքները զննելու համար կարող եք այցելել պահեստ շաբաթ օրը՝ հունիսի 19-ին, ժամը 10:00-16:00: Լոտերը վաճառվելու են այնպես, ինչպես որ կան **(ԱՄՆ դեսպանատունը վաճառքի հանված ապրանքների որակի վերաբերյալ երաշխիքներ չի տրամադրում)**: Կվաճառվեն զովացուցիչ ըմպելիքներ:

Այն ֆիզիկական անձինք, ովքեր մաքսային վճարումներից զերծ գնումներ կատարելու իրավունք չունեն, պարտավոր են ապրանքը գնելուց հետո ՀՀ համապատասխան մարմինների հետ կարգավորել հարկային և մաքսային վճարումների հարցերը:

Ուշադրություն. կիրառվելու է աճուրդային վաճառքի նոր ձև, որը թույլ կտա գնել միայն մի բան. եթե ուզում եք գնել մեկ աթոռ, **դուք կարող եք գնել միայն մեկ աթոռ:** Եթե ուզում եք գնել մեկ սառնարան, **գնեք մեկ սառնարան:** Սա վաճառք է անհատ սպառողի համար:

Լրացուցիչ մանրամասների համար կարող եք զանգահարել ԱՄՆ դեսպանատուն, Ռոբերտ Քրուզին, Սվետլանա Հարթին կամ Արտաշես Յոնոյանին՝ **527001, 524840 և 524872** հեռախոսահամարներով:

ԳՈՎԱԶԴԻ ՀԱՄԱՐ ԶԱՆԳԱՀԱՐԵԼ՝ 58-24-83

«Գինդ» տպագրատուն, Երևան, Բագրատունյաց 70ա Գրանցման թիվ՝ 65, դասիչ՝ 69150 Տպաքանակը՝ 3000 Ստորագրված է տպագրության՝ 16.06.2004 Գինը՝ 100 դրամ